איתא בגמ׳ (סנ׳ לח:) רבי יצחק אמר (אדה״ר) מושך בערלתו היה כתיב הכא והמה כאדם עברו ברית וכתיב התם את בריתי וכו׳.

כל ברית היא מב׳ צדדים, שכאשר יש בן אדם שיש לו אוהב כנפשו, ורוצה שלא יפרוש ממנו, אבל א״א להיות אצלו, נותן לו דבר שכל מגמתו ותשוקתו אליו, והן נקשרים על ידי הדבר הזה, ואע״פ שנוטל ממנו את הדבר מ״מ כל מחשבתו שם היא, וזהו הכריתה שבברית שכורת ממנו דבר שהוא דבוק בו ונותן לשני[1], עומק הענין שאדה״ר משך בערלתו היה וממילא מהו עצם הברית, הוא שכריתת הערלה והפריעה מגלים החסדים שטמונים בפנים, שהוא האור שנגנז ביום הראשון לבריאת העולם. הערלה המקפת שם הוא סוד הסט״א הנמשך מכחות הטבע שמפתים האדם המשך אחרי עולם הטבעי המכסה משגחתו והרוחניות שבעולם. ענינים אלו היו גלויים קודם החטא, והחטא כסה עליהם, וזה בדיוק המשכת הערלה[2]. ומאז גברה התאוה, ומאז הזווג צריך להיות בצנעה, (ולכן נקרא כל עבירה בזה גילוי עריות) כדי שהסט״א לא ישלוט[3].

[4]יש מנהג להתענות מ׳ יום של ימי שובבי״ם לתקן הוצאת זרע לבטלה, והם כנגד המ׳ ימים של יצירת הולד שלא נוצר, והוא סוד שובו בנים שובבים, שהבנים שנמסרו לקלי׳ בעונו נעשו שובבים, שעל ידי התענית הם ישובו אל הקדושה.

פירוש המילה שובבים הוא בדרך כלל מרד כמש״כ (ישעיה נז/יז) וילך שובב בדרך לבו, ושורש המילה היא כפלות של שב (לכן שובב) שתמיד שב לדרכו הרעה, כמש״כ (משלי כו/יא) ככלב שב על קאו. אילו היינו אנחנו נקראים שובבי״ם אזי זה היה מובן, שהפרשיות מתקנות אותנו, אבל למה הפרשיות נקראו שובבי״ם? וצריך להבין גם מה חומרו של חטא זה, ובמה זה נתקן על ידי הפרשיות של יציאת מצרים?

הנה כל קשר רוחני בין משפיע למקבל היא נמשלה לזיווג בין איש לאשתו, ודווקא על ידיהם נוצר יצירות, ואין שום דבר יורד מן השמים מבלי יצירה כאן. וזה טעם ההיתר של בעילת מעוברת ומניקה וזה אינו זרע לבטלה שזה כן מוליד אפילו אם לא בגשמיות אבל ברוחניות כן, כי בכוונתם לטובה מתאחדים המשפיע והמקבל בעליונים, ומולידים יצירות חדשות קדושות. וזה הנפש שאברהם ושרה עשו בחרן, שהם עשו נשמות לגרים, שיחודם הולידה הנשמות הקדושות[5]. אם כן רואים בזרע שהאדם משפיע אל מקבל יש יצירת חדשות, נוסף על מה שהאדם עצמו. אם כן רואים שכאן בזרע של האדם טמון כל ההמשך שלו, והנצחיות שלו, גם בגשמיות וגם ברוחניות. אם כן בפגם של שז״ל יש ביטול למימד העתיד של האדם. ועוד יותר[6], שההנאת תשמיש בא מזה שהאדם מוריד נשמה ממעל למטה, ולכן האדם מרגיש מעין המציאות של מעלה, ואם הוא לוקח העולם הבא שלו לתאותיו אז אין לך הפיך רצון ה׳ יותר מזה.

והוא הכתוב (בראשית ב/ז) וייצר ה׳ אלקים את האדם, פי׳ רש״י וייצר כתוב בשתי יו״דים, שיש לאדם שתי יצירות אחד בעולם הזה, ואחד לעולם הבא. האות יו״ד כל פעם הופכת המלה לעתיד [ע׳ רש״י שמות טו/א]. כשכתוב יו״ד נוספת ביצירת אדם זה מורה שהאדם נוצר בעוד מימד, ז״א שהאדם נוצר להיות עכשיו וגם לעתיד, שהוא נמצא עכשיו עם העתיד שלו. אבל אם ח״ו העתיד אינו נמצא בכח, אלא הוא לוקח את כל העתיד שלו

---

[1] גר״א ס״י א/ח
[2] פת״ש פו״ח יח
[3] אפיקי ים שבת קד.
[4] רמ״ע מפאנו תיקוני תשובה ד׳
[5] פרד״ס לא/ט
[6] ביאורים א/לט::

כפועל עכשיו, אזי אצל אדם זה אין את ה'וייצר' בשתי יו"דים, אלא כבהמה שכתוב ביצירתה רק י' אחד. נמצא אם כן, שכל אדם, כל זמן שלא איבד את עתידו, הוא יכול ליתן לעצמו עתיד חדש שהעתיד עוד עומד להיות נקבע, וזה מה שניתן לאדם כדי שיצור לעצמו את העולם הבא, וזה בן עולם הבא. מימד העתיד ניתן בפועל באדם בכח ההולדה שלו, וזהו צורת אדם שתעביר אותו מעבר להוה שלו. מי שלוקח את ה'בכח' הזה והופך אותו, במקום שיהיה עתיד הוא עושהו הוה, הרי שבזה הוא רוצח את העתיד שלו. כתוב ברבותינו[7] שיש חומר מיוחד יותר אפילו מרצח אדם בחטא הזה של הוצאת זרע לבטלה, והטעם הוא שעל ידי חטא זה הבן אדם רוצח את מימד העתיד שלו, ולכן התשובה על זה קשה במיוחד, שתשובה שייכת רק למי שיש לו את המימד הזה, ולכן עם הרצח של עתיד הוא רוצח גם את האפשרות שלו לשוב.

[8]יש לסט"א ג' מדרגות, והם א' בעבירות שאדם דש בעקבו (ע"ז יח.), וזה ללא כוונה, ב' מה שהוא מפתה אותו ומראה לו על טוב רע ולהיפך על ידי מציאת התיר, והג' היא העונות שהו אעושה ברצון ומזיד, וזה עצם הרצון לרע[9] (ח"ו אין זה רצון באמת שהאי איתא (ברכות יז.) רצוננו לעשות רצונך כו' ואכ"מ), וטעם הדבר שג' דרגות האלה נמצאים אצל האדם וסוף כל דרגה יש מקום לשליטת היצר, והוא הסיבה שיש טומאה בצפרניים שהם מקום הסוף, וג' דרגות האלה הם בפיו שהוא סוף הראש, וידים סוף חצי העליון של הגוף, ואברו של האיש היא סוף הגוף התחתון, ולכן דווקא שם הוכן שמירה גדולה, וזה המילה שהוא יו,ד של שד"י[10], והיא שבדרגה הנמוכה ביותר באדם יש י' דרגות כמו בכל מקום, ובמיעוטה הגדול נשאר רק נקודה אחת, וזה היו"ד והיא הסוד אמונה שנשאר קיים בכלל ישראל, ועי"ז עומדים להיות נתקנים לבסוף. והוא הכתוב (מכות כד.) בא חבקוק והעמידם על אחת כו'. האמונה קבועה בלב ישראל בסוד (שיה"ש ח/ו) שימני כחותם על לבך וגו' וזה נקנה לישראל ע"י מצות מילה שניתנה לאברהם שעל ידה כרת עמו ברית ולזרעו אחריו להיות לו לאלקים והוא הברית אשר לא יופר לעולם שבזה נקשרו ישראל בסטרא דקדושא אשר סוף כל סוף אחר כלות העונשים והגליות יעבור כל הסט"א ויהי נתקן הכל

---

[7] אר"י

[8] פת"ש נקודות יז

[9] גר"א תיקונים כ:. וז"ל כתר הוא רצון בסוד רצון ומחשבה והרהור וקול ודיבור נגד ה' פרצופים, קל"ח ט"ו וז"ל כל מה שתלוי במציאות הבנין, שהוא המונח הראשון של הספירות, אין לשאול טעם עליו, והוא שאמרתי למעלה, וזהו כתר, שאמרו עליו, "במופלא ממך אל תדרוש". והיינו כי אור הכתר הוא סוד החק הראשון שבמדרגות, שיהיו אלה, ושיהיו בדרך זה שהם עתה. ונמצא הכתר כללות הכל ממש. והנה הכתר נקשר בא"ס ב"ה, שהוא הרצון הכל -יכול. והיינו כי אי אפשר לדעת שורש המונח הזה, למה הוא דוקא כך, לפי שהוא מושרש בכל -יכול, בשלמות הרצון העליון. וכיון שודאי אסור לנו להתעסק בא"ס ב"ה, דהיינו בשלמותו מצד עצמו בסוד כל -יכול, לפי שכבר אין המחשבה תופסת שם, ממילא אסור להתבונן על כתר, פירוש - לבקש טעמו ועניניו, שהם מושרשים למעלה כנ"ל. ועל כן על כתר וא"ס ב"ה נאמר, במופלא ממך וכו' ובמכוסה וכו'.

[10] תיקונים כט: ומאן גרים דא, י' מן שדי רשימו דברית, דיהיב משה בערב רב, בגין דא נחית משה מדרגיה, הדא הוא דכתיב (שמות ל"ב) לך רד כי שחת עמך, עמך ולא עמי, ועל ידיה

[11] כל העולם נברא חסר, וגשמי, ומחכה לתיקון על ידי הרוחניות שבעולם. וזה דוגמת האדם הגשמי שנולד ערל והערלה חופפת על הברית, וכתוב[12] שכל אבר יש לו איכות פרטי כי כולם הן תולדות מגילויו ית׳, וכן הוא במצות שכל אחד שייך לאיכות מסוים, ויש לכל אבר פנימיות וחיצוניות, וכן לכל מצוה, שיש לכל מצוה מעשה וגם כוונה. יש לגוי כל האברים החיצוניים שיש ליהודי, ורק בפנימיות הם שונים זה מזה. וכל פעם שיש גשר בין רובד לרובד יש מקום א׳ בתחתון שכולל כל התחתון שהוא באמת שייך לעליון, ולכן בברית נכלל כל התרי״ג מצות, כמש״כ גדולה מילה וכו׳, ולכן בדווקא זה האבר היחיד שבו צורך תיקון האדם, ולכן ברית בגימ׳ תרי״ג חסר א׳ שהוא כולל כל התרי״ב אחרים, וכן בחסר מצות מילה כל המצות אינם פועלים.

שתרי״ג איכות יש בנפש שבזה שוה כל בני אדם וכל האומות אבל יש ג״כ תרי״ג איכות אחרים נשפעים אל הנפש מן הרוח והם באים בתחלה בכלל ואח״כ בפרט והיינו ע״י מצות מילה בברי״ת שבו כלולים כל תרי״ג[13] איכות של הרוח הבאים לתקן הנפש כי הנפש הבהמיי באדם נמשכת לכל תאוות מגונות והרוח בא לתקן מדות שבנפש.

והענין שהאדם הוא ממש כמו העולם בכללו שיש בעולם ב׳ מיני סידורי הנהגות א׳ הנהגה טבעיית שאינה משתנה כלל וזה אינו תלוי בעבודה כלל אלא עולם כמנהגו נוהג משפיע לצדיק ורשע בשוה וכן הרע הנמשך מן הטבע נמשך ג״כ בשוה לכל נברא והוא שומר את חוקו כפי שנברא בתחלה בו׳ ימי בראשית ויש עוד הנהגה פנימית יותר מעולה שהוא הנהגה השגחיית להראות כחו וממשלתו כביכול בעולם שידעו הכל שיש בורא ומשגיח אית דין ואית דיין[14] וכל הבריאה מסורה בידו לעשות כטוב בעיניו כמו שהיה בעת יצי״מ ועל י״ס ובמדבר ובכמה זמנים פרטיים והוא המשדד הטבע[15] ומהפכו כרצונו והוא ממש סוד הנהגת עולם התוהו ועולם התיקון שבתוהו הוא סוד הטבע השולט ע״י הסתרת פנים שהוא סוד סילוק האורות למעלה וכלי ההנהגה עושים את שלהם ולכן אז הקלקולים גוברים וסט״א שולט מצד רוע הסידור הנמצא בהנהגה שאינו במשקל לתת לאיש כדרכיו ופרי מעלליו אלא עולם כמנהגו נוהג.

והוא סוד שבירת הכלים בלי מתקלא והוא סוד הערלה החופה על הברית כי הברית הוא מקום ירידת השפע משמים לארץ שהולך ע״י מחיצות הכוכבים והמזלות שהם ז׳ כוכבים סוד ז׳ מלכים שכל א׳ מושל בעולם וכאשר יש הסתרת פנים אז הם בסוד בורות

---

[11] תיקון פתח ג׳

[12] יהל אור ג/לז:.

[13] לקוטי תורה - ספר משלי - כמנין ברית וכן עולה ברי"ת עם הכולל כמנין תרי"ג משום שבו מתקבצים חו"ג יחד דהיינו מ"ע ומל"ת כנ"ל:

יהל אור ג/לז:. יודע שכל דבר שהוא כפול בא השני בגולם א' וכו' וכן הוא כאן שתרי"ג איכות השניים באים באבר א' והוא עט' הברית ובו נכלל כל התרי"ג מצות גדולה מילה וכו' ולכן אין העטרה מתגלה מעצמו בבריאת הש"י כמו כל האיברים אלא בעשיית האדם מצות הש"י וכו'ומצות המיל השהיא מצוה המשלמת תרי"ג הוא בעטרה ובוה ג"כ הכלל הנ"ל שהיא כולוה מהכל לכן היא שקולה נגד תרי,ג מצות וזהו ברי"ת שוהא הנוק' של היסוד שבה נכללת לאחד בסוד תש"י כנ"ל, ובהחסר מצות המילה כל המצות אינן פועלים כמו זכר בלא נקבה

[14] זהר ב/צא. וז"ל וכדין אתמר אנכי יהו"ה אלהי"ך, רזא שלים בשמא קדישא. א', ליחדא רזא דשמא קדישא בדרגוי למהוי חד, בגין דרזא דיליה איהו ו'. נ', רזא למדחל מקודשא בריך הוא, ולמנדע דאית דין ואית דיין, ואית אגר טב לצדיקייא, ופורענות לרשיעיא.

[15] זה שם שד-י שנתחדש אצל אברהם אבינו על ידי המילה? ע' לקמן פתח ו' שהוא אור המ"ה

נשברים[16] אשר לא יכילו המים והוא הערלה המכסה על מקום ירידת השפע בסוד מ״ש (ברכות לב:) מיום שחרב בהמ״ק נפסקה [17]מחיצה של ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים ולכן אז ניטלה המלוכה מישראל כי אין להם מציאות במזל ובטבע כלל כי (שבת קנו.) אין מזל לישראל ונתנה להבאים משרש ז׳ מלכים הנ״ל ז׳ רישין דנחש[18] שיניקתו מן הערלה הנ״ל והם ז׳ פעמים אדו״ם עם מ״ח צורות של המזלות בגי׳ ערל״ה והוא בור שאו״ן[19] (תהלים מ/ג) אשר חפרו דור אנו״ש בורות נשברים הנ״ל אבל מלוכתם היא שבירתם בסוד (עובדיה א/יח) לא יהיה שריד לבית עשו וגו׳ וכמ״ש בנבואת עובדיה[20] (מלאכי א/ד) כי תאמר אדום רוששנו ונשוב ונבנה חרבות וגו׳ כה אמר ה׳ המה יבנו ואני אהרוס וגו׳

וגילוי הברית הוא ענין גילוי השגחה הניסיית שמתגלה בעולם ועושה נפלאות אשר ע״י מתגלה כבוד מלכותו ומציאותו והשגחתו ית׳ ושידוד הטבע הוא סוד העברת הערלה מן הברית כמו שהיה במצרים שלכן אז נצתוו על המי[21]לה וכמ״ש (זכריה ט/יא) גם את בדם בריתיך שלחתי אסיריך מבור אין מים בו, והוא בור שאון הנ״ל שהם בורות נשברים אשר לא יכילו מים ונחשים ועקרבים יש בו[22] ואלו נחשים ועקרבים הם כחות הסט״א שמפתים לאדם להיות נמשך בתר עינוגין דהאי עלמא מצד הסתרת השגחת השכר ועונש מן עוה״ז והוא הנחש המפתה לאדם שלא יירא מעונש שמים ועקר״ב הוא הסט״א הגובר באדם לעקור אותו משורשו ביתו העליון סוד אמונה להיות כופר בעק״ר ח״ו[23] והכל מצד הערלה החופה ומכסה על הברית וע״י גילוי השגחה הניסיית ושידוד הטבע שהוא העברת הערלה אז נתקן העולם ואין כח לסט״א לפתות לאדם להדיחו מעבודת שמים מאחר שרואה שליטת יחודו ית׳ ואשר רצון יראיו יעשה והוא גילוי הרצון במצח וגילוי החסדים ביסוד בעטרה במקום ירידת השגחה למטה והוא תיקון הרע ע״י גילוי האור הגדול הזה שדבר זה נמצא לישראל לפרקים כמו בעת יצי״מ וקי״ס ובמדבר ובא״י בעתים מיוחדים שהם ניצוצות אורות התיקון של מ״ה החדש שהנהגת הטבע כפוף ומשועבד אל הנהגה זאת והוא חיבור ב״ן ומיתוקו ע״י מ״ה.

---

16 על פי ירמיה ב/יג כי שתים רעות עשה עמי אתי עזבו מקור מים חיים לחצב להם בארות בארת נשברים אשר לא יכלו המים.

17 לשון הגמ' היא חומת ברזל

18 ?

19 וע' זהר א/קפה. וז"ל תא חזי, ההוא בר נש דלא זכי לאשתדלא בהאי עלמא באורייתא, ואיהו אזיל בחשוכא, כד נפיק מהאי עלמא נטלין ליה ועאלין ליה לגיהנם, אתר תתאה דלא יהא מרחם עליה, דאקרי בור שאון טיט היון, ע"כ.

20 זה לא בנבואת עובדיה?

21 הוספתי י'

22 על פי שבת כב. ואמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום מאי דכתיב והבור רק אין בו מים ממשמע שנאמר והבור רק איני יודע שאין בו מים אלא מה תלמוד לומר אין בו מים מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו, וע' של"ה חולין ת"א יז וז"ל להציל ידידות זרע קדש שארנו משחת, לומר כי המהול אינו יורד לגיהנם, והוא סוד בדם בריתך שלחתי אסיריך מבור אין מים בו, והוא באר צרה נכריה בור רק אין בו מים אבל נחשים ועקרבים יש בו, וכל הרשום בחותם המלך נצול ממנו, לפי שהוא דוגמת הצדיק היורש את הארץ ארץ החיים סוד גן עדן של מעלה, ולפיכך ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ, עכ"ל:

23 ע' גר"א תיקונים מב. ד"ה לא יפסיק וז"ל כל זמן שמאמין באחדותו ית' אפילו עובר כמה עבירות אינו מומר לכל התורה ואע"פ שחטא ישראל הוא ומצטרף למנין וכו'וזה הוא סט' דנחש בשאר עבירות אבל עקרב הוא המודה בעבודת כוכבים ומשתחוה לאל אחר וכן בבת אל נכר אז הקוץ (דהיינו האמונה) ח"ו מסתלק מצדו וזהו פירוד הגמור וכו'.

אבל לא נתחברו לגמרי כל א׳ אינו לוקח אורות שכנגדו[24] אלא שלא כסדר שאם היה כן היה מתבטל הבחירה לגמרי שכבר היה העולם מתוקן שלא היה שום מקום לסט״א לפתות את האדם מאחר שרואה עין בעין השגחתו ית׳ ושכר ועונש נמצא מיד ולכן לא היה הבירור הגמור ולא היה יחוד גמור בין מ״ה עם ב״ן שמצד זה ברוב הזמן נסתר השגחה העליונה בהסתר פנים וחוזר שליטת הטבע למקומו ואז ע״י הסט״א נמצא לפתות ומכל מקום מצד התחלת התיקון וגילוי מ״ה החדש בניסים של קי״ס והנפלאות והיד החזקה של יצי״מ ומתן תורה והליכתם במדבר זה עשה שורש חזק לאמונה בלב ישראל עד אשר א״א שישלוט בהם הסט״א לגמרי להסירם מאמונה והוא סוד תיקון העולם שא״א שיחרב לגמרי רק הוא בבחינת עליה וירידה ע״י תגבורות הסט״א בשאר החטאים יעוין מ״ש רבינו הגדול הגר״א ז״ל בפי׳ לתיקונים[25] על מ״ש (ברכות ל:) אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק וגמר התיקון יהיה בסוף אלף הששי בעטרת היסוד שאז יתגלה האור לגמרי ויעביר הערלה מכל וכל ויוסר הנהגת הטביית כמ״ש (ישעיה כד/כג) וחפרה הלבנה ובושה החמה כי מלך ה׳ צבאות בהר ציון ולכן אז זמן קבלת השכר כמ״ש.

תיקון פתח ד

וכל זה הוא גם בכל אדם בפרט שיש בו ב׳ כחות הנהגות האלו שהאדם הוא כלל כל העולם[26] והם א׳ הנהגה טבעיית והם כחות נפש הבהמית שלו סוד שם ב״ן שליטת מלך זקן וכסיל (קהלת ד/יג) היצה״ר וסט״א שמטבע נפשו נמשך לכל תאוה ומדה מגונה וכל אלו הכחות הבהמיות הם כלולים בערלה החופה על הברית כמ״ש (ירמיה ט/כה) כי כל וגו׳ בית ישראל ערלי לב והוא מלשון כיסוי ואוטם שכל מדות טובות שברוח הקדושה שבו הם סתומים וחתומים והם כל ימי הקטנות שאז יצה״ר שולט באדם בסוד שם ב״ן לבד ועוד יש כח באדם והוא הנהגה של מעלה מן הטבע והם תרי״ג איכות הנשפע מן הרוח אל הנפש שהם באים לתקן כל מדות המגונות שבנפשו הבהמיות והוא סוד חיבור מ״ה וב״ן וזה מתחיל להיות נקשר באדם ביום השמיני ע״י מילה שחותכים הערלה ומתגלה הארת החסד המקיים העולם והוא מדות טובות הדבוקים בכחו שהם תרי״ג איכות הנ״ל הנכללים בעטרת הברית וכריתת הברית הזה הוא קשור בישראל שבזה נקשר נפשם הבהמיי ברוח האד״ם סוד שם מ״ה שלא יהיה נחרב לגמרי שאף שיצה״ר כרוך בעקבו ושולט בכל אבריו של תרי״ג איכות שבנפשו הבהמיי מכל מקום שורש אמונ״ה קיים בו ובזה נשרש התיקון של שם ב״ן שהם ו׳ פעמים טו״ב שבו׳ ימי בראשית שתיקונו ע״י אד״ם טוב מא״ד שם מ״ה כמ״ש למעלה ו׳ פעמים טו״ב ג׳ אמונ״ה והוא מ״ש (הושע ב/כא, כב) וארשתיך לי לעולם וגו׳ וארשתיך לי באמונ״ה ואירוסין הוא ע״י טבעת קדושין עזקתא דחתים ביה שמיא וארעא[27] והוא העטרה שעל הברית הנתון באצב״ע[28] סוד שם הנ״ל[29] במילוי שע״י האמונה אז (תהלים סז/ג) לדע״ת[30] בארץ דרכך שעי״ז נקשרת הנוקבא בדכורא ב״ן עם מ״ה וכתיב

---

24 נ"ל שגם הלשם כותב כך וצ"ע ועוד צ"ע אם זה באמת תיקון א', ע' כללמי א/קיד.

25 ע' לפי שתי הערות

26 תיקונים קטז: וז"ל דכל צדיק וצדיק יש לו עולם בפני עצמו, דא גופא דבר נש דאתקרי עולם קטן

27 ע' אדיר במרום הובא בשבירה יט לגבי גושפקנא דחתים ביה שמיא וארעא

28 גימ'? 163

29 ?

30 גימ'? 504

וארשתיך לי בצדק ובמשפט בחסד וברחמים הוא סוד הארת המצ״ח[31] הרצון ברמ״ח עלמין[32] בפומא דאמה

ובאמת כל אדם הדבוק בתורה הוא סוד המתקלא[33] שהוא גילוי רצונו של א״ס שמתגלה ע״י התורה אז נחתם בחותם ברית זה ויש לו תיקון לבד הבועל ארמית הוא מי שנמשך אחר פיתוי האשה זרה ובילדי נכרים יספיקו בדרכי פילוסופיא הארורה ע״ז נמשכה ערלתו להיות נמשך אחר הטבע וע״ז גורם שליטה לנפשו הבהמיית ואז מסתלק רוחו מנפשו הוא סוד שבירת הכלים ממש והוא סוד עולם תוהו ב״ן בלא מ״ה ועל סוד העמוק הזה ארז״ל (עירובין יט.) שאברהם אבינו יושב על פתחו של גיהנם ומוציא משם הרשעים לבד מן הבועל ארמית משום דממשכא ערלתיה ולא מבשקר ליה והיינו שאברהם הוא סוד מלך הדר[34] חס״ד דאתגלי ברמ״ח עלמין דהאי אמה שהוא הגורם תיקון השבירה הוא מוציא כלי הנפש הנשברים השקועים בסט״א שהוא הגיהנם כחות הקלקולים והתוהו שהם שולטים בנפש הבהמיית כמ״ש (ישעיה סד/ו) ותמוג[35]גנו ביד עונינו וכח הקדושה מן הרוח שהוא נקשר בנפשו שהוא בא ע״י מצות מילה שקשור באמונה שהוא גורם לו לצאת מן הקלקול ולהיות נתקן וזהו יציאתו מן הגיהנום לבד הבועל ארמית שהיא מינות דמשכא שאז נמשכה ערלתו ואין שם גילוי החסד מ״ה סוד אברהם ולכן ארז״ל (מכות כד.) בא חבקוק והעמידם על אחת שנאמר וצדיק באמונתו יחיה שהאמונה כולל כל תרי״ג מצות שהוא מצות מילה הכולל כל תרי״ג איכות הנשפע מן הרוח אל הנפש והוא מ״ש (נדרים לא:) שי״ג בריתות נאמרו בה שהם כלל כל התורה י״ג מדות והוא י״ג תיקונים שע״י נתקנו כל המלכים כמ״ש במקומו בס״ד וכתיב (בראשית יז/ז) והקימותי את בריתי וגו׳ להיות לך לאלקים וגו׳.

תיקון פתח ו

וענין גילוי של[36] מ״ה החדש ביסוד[37] הוא אור הראשון שנברא בו׳ ימי בראשית ביום א׳[38] ואור הזה הוא המשדד הנהגת הטבע שהוא למעלה מאור הז׳ כוכבים שהם בסוד

---

[31] גימ'?143

[32] שער הפסוקים חיי שרה וז"ל רמ"ח, כמנין אברהם, כשיורדים למטה בפומא דאמה, דאורכיה רמ"ח עלמין, כנזכר באדרת נשא ושם נתפשטו ה' חסדים אלו, והנה אז נעשה היסוד שהוא יוסף, יפה, וע' אד"ר קמב. וז"ל ותאנא בצניעותא דספרא אתפשט דכורא ואתתקן בתיקונוי. אתתקן תקונא דכסותא דכיא. והאי הויא אמה דכיא. ארכיה דההוא אמה מאתן וארבעין ותמניא עלמין. וכלהו תליין בפומא דאמה דאתקרי יו"ד. וכיון דאתגלייא יו"ד פומיה דאמה אתגלי חסד עלאה. והאי אמה חסד הוא. דאתקרי ותלי (נ"א והאי חסד הוא תלי) בהאי

[33] והוא הא דאיתא בגמ' (ברכות לג.) אמר רבי אלעזר כל אדם שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו דעה נתנה בין שתי אותיות מקדש נתן בין שתי אותיות.

[34] ספרא י: וז"ל עד דאתגליא יו"ד דאמה ובהאי חסד דפום אמה אתקיים כלהו וז"ש (ב"ר פ' י"ב) בהבראם באברהם שהוא קיים העולם שהוא חסד עלאה ולכן לו נצטוה המילה ולכן בימיו נסתיים שני אלפים תהו

[35] ג' מיותר

[36] <u>ם</u>

[37] ע' ספרא ב:: וז"ל הוה שירותא מחסד כו' שהוא התחלת ו"ק של עולם התיקון וע"י נתקן כמ"ש בא"ר (קמב.) דלא אתקיימו כו' עד דאתער האי בתראה מכלהו דכתיב וימלוך תחתיו הדר מאי הדר חסד עילאה כו'. ונתגלה ביסוד שהוא כלל הו"ק ואז נתבסם הכל כמ"ש שם ובג"כ בכלהו כתרים כו' ולא אתקיימו עד דנחית חסד עילאה ואתקיימו ואתבסמו תקוני נוק' בהאי אמה כו'.

ז׳ מלכי אדום[39] והוא הנגנז כדי שיהיה הבחירה נמצא וגניזתו הוא בשמש שנברא ביום ד׳ שהשמש הוא הכולל כל ז׳ כוכבים[40] והמושל בהם וכולל כל חוקי הטבע שע״ז אמר שלמה (קהלת ג/טז) וראיתי תחת השמש וגו׳ (קהלת א/ג) מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש וגו׳ שהטבע עושה את שלה ואינו לפי עמל האדם אבל למעלה מן השמש יש יתרון והוא אור הפנימי שהוא ע״פ התורה ועבודה לעשות נפלאות בעולם לשדד הנהגת הטבע, והוא מלך השמיני שעתה הוא גנוז והנהגת אור הכוכבים והשמש שולט בעולם עד שבא אברהם ע״י מצות מילה ניתן לו גילוי האור הזה והוא מ״ש (בראשית יח/א) וירא אליו ה׳ באלוני ממרא וגו׳ והוא יושב פתח האוהל כחום היום ואמרו (ב״מ פו:) שהוציא חמה מנרתיקה כו׳ ובו נתרפא כמ״ש (מלאכי ג/כ) שמש צדקה ומרפא בכנפיה שהוא (תהלים קמז/ג) הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם ומתקן כלים הנשברים ולכן וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וגו׳ והם ג׳ גווני דקש״ת[41] שהוא נהורא דשמשא במיא[42] אור הפנימי המתגלה ביסוד בסוד הנורא (שופטים ח/כא) כי כאיש גבורתו והוא גילוי גוונין נהירין דבקשת שהוא סימנא דמשיח כמ״ש בזוהר (א/עב:[43]) כד תחמי קשתא בגוונוי נהירין צפה לרגלוי דמשיחא והוא המתקלא גווני דג׳ אבהן וזכה לזה ע״י מצות מילה והוא המרגלית טובה שהיתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו שכל חולה שהיה רואה אותה מיד נתרפא (ב״ב טז:) שהוא מה שקרא בשם ה׳ אל עולם ותקן הנדחים ושקועים בסט״א מעת שנשברו הכלים ע״י דור אנוש והבאים אחריהם וכשמת תלאה בגלגל חמה (שם) שהוא האור הגנוז שם ואור הזה בו [44]נשתמשו הנביאים ובעלי רוה״ק שיודעים מה שבסוף העולם כמ״ש (חגיגה יב.) אור שנברא ביום הראשון אדם צופה כו׳ ותחילת גניזתו של אור הזה בנשמת משה שהוא אדון הנביאים כמ״ש (במדבר לד/י) ולא קם נביא עוד וגו׳ והוא מ״ש (במדבר יב/ח) פה אל פה אדבר בו וגו׳ ומראה ולא בחידות כי (ב״ב עה.) פני משה כפני חמה והוא מקבל האור בעצמו ולכן בימיו לא היה לטבע שום שליטה כלל ונתבטל לגמרי בהליכתם במדבר ע״י מן ובאר וענני כבוד וכל פרטי הנהגתם היה ע״י אור הפנימי הזה הגנוז בשמש ולא היה לשמש ולכוכבים שום שליטה בהם כלל וכשמת אז (קהלת א/ה) ובא השמש נסתם אור הראשון והאיר דרך השמש באמצעות הטבע ליהושע ולנביאי הדורות ומכל מקום היה קצת גילוי לאור הזה בנסים ונפלאות שעשה יהושע וכל זמן הנהגת ישראל בהיותם בארצם כ״ז שהנבואה היתה בישראל ולכן היו נקראים הנביאים רואים וחוזים שהיו נהנים מאור הפנימי הזה ועל כל פנים היה קצת תיקון לב״ן ע״י מ״ה בסוד שם ס״ג והוא סוד נבי״א[45] והאיר יו״ד שנתגלה בפום אמה בכלים שהוא סוד אב״ן ולכן נקרא

---

[38] ספרא י:: וז"ל אז יתגלה חסד בפום אמה כנ"ל והוא זמן לע"ל כנ"ל וז"ש (חגיגה י"ב א') אור שנברא ביום הראשון כו' והוא חסד הנ"ל וגנזו לצדיקים לע"ל

[39] ספרא יט: וז"ל ז' כוכבים שהן ז' היכלות שהן ז' כפולות ב'ג'ד' כ'פ'ר'ת (לא ברור שזה מקור נכון שיש בהגרמ"מ שכותב בפירוש, וצ"ע).

[40] וע' שבירה טו שחמה בנצח, וע' א"א פתח יב שמביא בשם ההיכלות

[41] ע"ח ציור עולמות אבי"ע ג' וז"ל קרקע הגן היא מלכות ומשם עולין ויורדין הנשמות תדיר ובו ג' גווני קשת כי היסוד קשת איקרי הכלול מחג"ת ג' גוונין אילין

[42] אפיקי ים מגילה ו: וז"ל (חגיגה יג ע"ב) נהירו דשמשא במיא כמ"ש רבינו בפי' להיכלות היכל א' בסוד הספיר. ולויתן הזה הוא הדעת דרגא דמשה רע"מ לויתן @ ע' יהל אור יז:. ויז::, <u>וע' יח: באמצע</u>

[43] וז"ל א"ל ההוא יודאי, כך אמר לי אבא כד הוה מסתלק מעלמא, לא תצפי לרגלי דמשיחא, עד דיתחזי האי קשת בעלמא מתקשטא בגווני נהירין ויתנהיר לעלמא, וכדין צפי ליה למשיח, וע' תיקונים פו: וז"ל ובגין דא אלעזר ברי לא תצפי לרגלא דמשיחא עד דתחזי קשת בגווני נהירין

[44] <u>צ"ל ה</u>

[45] ת"ז נה. ומבינה נביאים מובא בשבירה יז

נבי"א והוא ג"כ גילוי יו"ד דברות ה"ח וה"ג ולכן נקרא (מלכים ב' יא/ב) חדר המטות ששם המתקלא בזיווגא דדו"נ וכמ"ש (שיה"ש א/יג) בין שד"י[46] ילין וזה סוד הדיבור שנקרא טוב[47] כידוע

ואחר שנחרב בהמ"ק היה ממש מעין שבירת הכלים ונגנז האור ופסקה הנבואה מישראל ונגנז הארון ושוב הנהגה העליונה נסתרה וכתיב (דברים לא/יח) ואנכי הסתר אסתיר פני וגו' ונעזבו להנהגת הטבע של הז' כוכבים שהם ז' מלכין קדמאין והאורות שבכלים נסתלקו למעלה סוד בהמ"ק עליון שהיה תחלה מאיר בבהמ"ק תחתון גבה למעלה כמשרז"ל ואז (קהלת יב/ז[48]) והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה והארץ ישוב אל העפר וגו' ושלטו ידי זרים בבהמ"ק שהוא סוד הרמה ותולעה שאוכלים בשר המת בקבר וכמ"ש (איכה ב/ט) טבעו בארץ שעריה וגו' ומ"מ לא היה שבירה גמורה שעדיין נשאר קצת תיקון וענף מן הנבואה כמ"ש (במדבר יב/ו) בחלום אדבר בו ורוה"ק שלא נפסק מצדיקים שבדור וכן נשאר קצת מהנהגה שלמעלה מן הטבע לקיים ישראל בגלות כמ"ש (יומא סט:[49]) הן הן גבורותיו כו' (ויקרא כו/מד) ואף גם זאת וגו' וכן נשאר מבהמ"ק כותל מערבי ששם השכינה שורה[50] ומ"מ הסט"א הולך ומתגבר בכל יום וישראל יורדים יותר למטה ואין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה וכתיב (תהלים עד/ט) אותותינו לא ראינו וגו' שכל אותות הוא מסוד מ"ה החדש שמתגלה ביסוד שנקרא או"ת כידוע והרשעים גוברים בעולם ומתרבה המינים ואפיקורסים המכחישים השגחה ונבואה ותיקון העולם בביאת משיח כמו שאנו רואים בעוה"ר בעתים הללו והכל מחמת העלם האור הראשון כמ"ש (יואל ב/י) שמש וירח קדרו וגו' ומתנהגים ישראל בהסתר פנים היותר גדול למאד ונשארים תחת השמש עד שיבוא משיח ואז יהיה גילוי האור כמ"ש (ישיעה כד/כג) וחפרה הלבנה וגו' כי מלך ה' צבאות בהר ציון וכתיב (ישעיה ס/יט) לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם וגו' והיה ה' לך לאור עולם ולכן אז יהיה גילוי הנבואה כמ"ש ([51]יואל ג/א) ושפכתי רוחי על כל בשר ונבאו בניכם וגו' וכן הנהגת הנפלאות כבזמן משה רבינו עה"ש כמ"ש (מיכה ז/טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות

תיקון פתח טז

---

46 ?

47 השל"ה - ספר שמות - פרשת ויקהל ופקודי תורה אור (ד) כשהדיבור מצד הטוב נקרא דבור ועושה רושם למעלה, וכשאין כן נקרא הבל פה הבל הבלים. וע' לקמן סוף פתח ז' שדעת נקרא טוב

48 וז"ל הפסוק וישב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה

49 זו היא גבורת גבורתו שכובש את יצרו שנותן ארך אפים לרשעים

50 ע' זהר ב/ה: וז"ל אמר רבי יהודה, מעולם לא זזה שכינתא מכותלי דמערבא דבי מקדשא, דכתיב (שיר ב ט) הנה זה עומד אחר כתלנו

51 וז"ל הפסוק אשפוך את רוחי על כל בשר ונבאו בניכם ובנתיכם זקניכם חלמות יחלמון בחוריכם חזינות יראו

כבר ביארנו בכלל הדברים שעיקר תקון השבירה היה ע״י המתקלא[52] שזה לא היה בעולם התוהו והמתקלא הוא סוד שלשה ספרים שנברא בהם העולם שחשבם בספר יצירה (א/א) והם כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע ביניהם והם ספר וספר וסיפור וכמו שתחילת התיקון של הפרצופים והעולמות היה ע״י שנעשה המתקלא והוא סוד ביאת המוחין בז״ת[53] והם כל מע״ב שנברא בו׳ ימים שנברא העולם בחכמה ובתבונה ובדעת וכמו שהיה במלאכת המשכן אשר בו נכלל כל ו׳ ימי בראשית ומה שנעשה בו שלכך נסמך פרשת מלאכת המשכן לפרשת ויקהל וגו׳ (שמות לא/טו) ששת ימים ת[54]עשה מלאכה וגו׳ וכתיב (שמות לא/ב) ראו קרא ה׳ בשם בצלאל וגו׳ ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת והוא סוד גילוי שם מ״ה החדש[55] שהוא מדרגת רוח ובצלא״ל[56] הוא סוד חסד של יום ראשון שמתפשט בכל ו׳ ימי בראשית שנתגלה בפומא דאמה וכמ״ש (ברכות נה.) בצ״ל א״ל היית והוא בן אור״י[57] בן חו״ר שהוא סוד יהי אור י״ה אוי״ר[58] (תיקונים פב.) כי הכלים של התוהו היו בסטרא דבוצד״ק בלי הארת אוירא[59] משא״כ בתיקון ולכן הוא היה הפועל המשכן והכלים שכל הכלים נתקנו על ידו ונעשה בסוד פרצוף בכל אבי״ע שהמשכן עצמו היה בסוד בי״ע[60] בסוד העזרה ואוהל מועד וק״ק ובין כל א׳ פרגוד[61] והשראת השכינה שבו בסוד אצילות[62] שמבי״ע נעשה אבי״ע וסוד הכלים שבמשכן בג׳ מקומות הנ״ל הם כלים של אצילות שהם נעשים בסוד נר״ן בבי״ע כידוע וכל ל״ט מלאכות שהיה במעשה בראשית[63] היה ג״כ במשכן שהם סוד ל״ט אותיות

---

[52] ספרא א: וז"ל ספרא א: וז"ל שלש אמות א"מ"ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בנתים ור"ל ג' קוין חסד דין ורחמים שהן השלשה ספרים שנפתחין בר"ה, וכו' ועי"ז נתקיים העולם כמ"ש בזוהר בראשית דף י"ד ע"א בעובדא דבראשית הוה מחלוקת שמאלא בימינא כו' עד"א דאיהו יום תליתאי עאל בינייהו ואפריש מחלוקת ואסכים לתרין סטרין וכן בהרבה מקומות. וכו' ועי"ז נתקיים העולם וזהו כל התיקון כמש"ו. והוא כלל כל האצילות. והדעת הוא המכריע ובו כלול חו"ג חסדים לז"א וגבורות לנוק' כמ"ש באד"ר וא"ז. נמצא כי במתקלא כלל האצילות והשמם

[53] ספרא א:. וז"ל ועיקר המתקלא הוא בשביל זו"נ כמש"ו דעד דלא הוי מתקלא כו' ומלכין קדמאין מיתו שהן ז"ת ואע"ג דאמר ג"כ על חו"ב לא הוו משגיחין אפין באפין הוא ג"כ בשביל זו"נ כי הזיווג הוא אינו רק להוליד בנים ולתת להם מוחין ולקיימם כמ"ש למטה והכל הוא ע"י הבינה אם הבנים כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף (דברים ל"ב) שהיא מתפשטת בזו"נ כידוע

[54] ,

[55] מקור?

[56] גימ' 153?

[57] אותיות אויר, דהיינו בצלאל שהוא האור מ"ה החדש הוא תולדה של החיבור של או"א

[58] ע' א"א פתח ז' שזה זווג בין אוירא למ"ס שהוא שורש התיקון

וע' גר"א בתיקונים שם שי' הוא יראה ואור הוא אהבה ושניהם הם אויר וזה שם י"ה ובחיבורם שהן חיבור או"א נתהוו הכל

[59] כדלעיל שבירה יז ע' שם ומקורו מספרא ג. הגהה - כ"מ בכתבים והעיקר כי בתחלה היה בסוד בוצינא קרדינותא עטרא דגבורה לבד ולכך לא אתקיימו כמ"ש בא"ר וא"ז.

[60]

[61] ספרא לג: וז"ל אתפרש ואתדבק לא אתפרש ממש - ר"ל אעפ"י שנתפרש המסך בין ע"ק לז"א מ"מ דבוק הוא בו רק שאינו דבוק ממש כמו או"א למעלה מהקרום שלכן או"א נכללין בו ואינן נחשבין לפרצוף אחר כמ"ש בזוהר הרבה פעמים וכמ"ש למעלה (בפ"א כ"א ע"ב). וכנגד זה המסך הוא הפרכת במשכן בין הקדש ובין קדש הקדשים. וכן הוא בין ז"א לנוקבא קרום ושם עמידתה כנ"ל והוא המסך בין משכן לחצר אהל מועד ששם הוא נה"י.

[62] שכינה היא מלכות דאצילות (*)

[63] (הגרמ"מ משקלוב - ביאורי הזהר - דף ו) סוד ציו"ן ד' פעמים ל"ט מלאכות שבהן נברא העולם

דע״ב ס״ג מ״ה ב״ן[64] שנכללו בנקודות דס״ג שהם סוד ב״ן וכן נכללו כולם במ״ה החדש שהם סוד טנת״א שבו כמ״ש הרב זללה״ה

וכמו כן בסוד הבירור של הנשמות מה שניתן ביד האדם התחתון הוצרך תחלה להכין המתקלא והוא סוד מתן תורה בב׳ ספרים כמ״ש במ״א בסוד ב׳ לוחות ה׳ דברות בכל א׳ הם כף זכות וכף חובה וגם ניתנו בדיבור בבת אחת כל היו״ד דברות[65] הוא לשון חק מכריע ביניהם[66] וכן הם ג״כ סוד תורה ומצות שנתנו לישראל שהמצות הם במעשה בימין ושמאל רמ״ח מ״ע ושס״ה ל״ת ותורה הוא בלשון[67] וע״י ב׳ אלו נעשה הבירור במה שנוגע לנשמות שהם מתבררים מן התוהו בכל עת ועולים למעלה ונעשים בסוד פרצוף מסוד ב״ן לסוד מ״ה בסוד (תהלים לו/ז) אד״ם ובהמ״ה תושיע ה׳

וביאור ענין זה הוא עמוק מאוד והוא כי תחלת לידת אדם מישראל נעשה ע״י שהאב מזדווג עם האם ומטיל בה טיפה ומצטייר ברחם אמו ואז ניתן בו נפש התחתונה הבהמיות עד כשנולד אז (איוב יא/יב) עיר פרא אדם יולד ונפש התאווני גובר בו מאד והוא היצה״ר שהוא סוד הסיגים השולטים בכלים האלו של הנפש סוד ב״ן וכשמלמדים אותו תורה אז עי״ז דוחין מעליו את היצה״ר וכח התאוה והוא סוד שם מ״ה שמאיר על שם ב״ן ותחילת תיקונו ע״י מצות מילה בשמיני שז׳ ימים הוא עדין תחת אמו סוד ארץ אדום[68] שהם ז׳ ימי טומאה של הזכר כימי נדת דותה תטמא (ויקרא יב/ב) שהם הסיגים של ז׳ מלכים ואח״כ ביום השמיני אז הוא בסוד מלך הדר ומתגלה חסד בפומא דאמה ונכנס לברי״ת סוד כלל תרי״ג כחות הנשפעים מן הרוח אל הנפש כמ״ש למעלה[69] והוא הארת שם מ״ה שמתחבר עם ב״ן בכללות

ואח״כ יוצא מן הסט״א בג׳ שנים שני ערלה ומתחילין ללמדו תורה שהוא הארת המצ״ח[70] כמ״ש באברהם (בראשית יח/יט) למען אשר יצוה את בניו וגו׳ לעשות צדקה ומשפט וגו׳ ומחנכין אותו במצות ג״כ והם בב׳ חלקים במ״ע ובמצות ל״ת כף זכות וכף חובה במצות ל״ת להסיר הקלקולים מנפשו הבהמיות ובמ״ע להוסיף לו הארה והוא בסוד מ״ן ומ״ד לתקן בחינת נוקבא דביה ולהוריד לו מ״ד הארה חדשה ומצות החינוך הוא על אביו ואמו עד שהוא בן י״ג שנים שעד זמן הזה הוא סוד הבירור בכללות נפשו שיצא מן הסט״א ויתדבק בקדושה בסוד חיבור מ״ה וב״ן שבירור שלו נעשה ע״י או״א שהם המבררים בחינת ז״א, וכאשר נגמר כללות בירור הנפש שבו עד י״ג שנים ואז נגמר פרצופו בסוד חיבור מ״ה וב״ן אז הוא נעשה בר מצוה ויוצא מרשות אביו והיינו שמאז צריך הוא לברר שארי ניצוצי נפשו בפרטות השקועים בסט״א שהוא מברר מהם בכל יום ויום ע״י התורה ומצות שלו לעשותו בסוד פרצוף כפי ערך מספר ימי חייו הקצובים לו לפי

---

[64] שער הכוונות - דרושי העמידה דרוש ה בגי' ט"ל. גם יכוין אל שם ההויה בד' מיני מילוייהם שהם עסמ"ב ובהם ט"ל אותיות גם יכוין בד' מילוים אלו באופן אחר והוא כי ר"ת מוריד הטל מ"ה והוא הויה

[65] רש"י שמות כ/א

[66] ספרא א: וז"ל חב"ד שהם ג' ספרים של המשקולת נברא העולם כנ"ל וע"י נתן התורה שחו"ב הן ב' ספרים שהן כף כו'. ששני הידים הן כעין שני לוחות ה' אצבעות בזו וה' בזו כמו בלוחות והן הכותבין מכתב אלקים חרות על הלוחות. והתורה נתנה ע"י מכתב על הלוחות וע"י דבור עשרת הדברות לישראל [לא כתוב שזה בדיבור בבת אחת] והוא הלשון ובו נכלל כל שבשני הלוחות

[67] מקור?

[68] טעמי המצות שופטים כותב שארץ אדום היא בינה

[69] תיקון ג'

[70] קל"ח? גימ'

מספר ניצוצי נפשו[71] ונעשה הוא בבחינת אב ושורש לברר הפרטים של הנפש דבחינת ב"ן הכלולים בנפשו הכללית וכבר נתבאר למעלה שהארת מ"ה החדש הוא ע"י זיווג פנימי דע"ב וס"ג וכן כאן בכל אדם בפרט שהבא לטהר מסייעין לו (יומא לח:) והסיוע הוא ע"י הנשמה שהיא עצמה אינה באדם רק הרוח הוא עיקר האדם[72] המתחבר עם נפשו סוד מ"ה אבל הנשמה היא למעלה ושולח ניצוצות אל הרוח לסייעו והוא סוד זיווג נשמה עם בחינת חיה שבו שהם ריעין דלא מתפרשין[73].

ז"א פתח יא

ועתה אשכילך בינה ותראה נפלאות מתוה"ק היאך כל עניינים אלו כמו שהיה באצילות העולמות כמו כן הם בכלל בסוד נשמות ישראל והיאך יצאו מן השבירה והקלקול אל התיקון והוא כי באמת מה שנתקן בתחילה היה רק במאורות וסדורי כחות מאצילות מדותיו ית' שהם יצאו בבחינת כוונה להיות פונה לתקון הנבראים אבל היה עיקר תיקון השבירה מה שנוגע אל הנשמות זה לא נברר ולזה היה תכלית כוונתו ית' בבריאת עולמו והנשמות שיהיה הכל מסור ביד ישראל לתקן מה שנוגע להם ע"י התורה והמצות ועי"ז יהיו גורמים פתיחת מקורות המאורות העליונים להיות מראים כחם ביתר כח ועוז שזהו סוד הגדלות והתיקונים וזיווגים ויחודים שאנו מדברים בכל פרט במאורות העליונים

והיינו כי עצם כלל נשמות ישראל [שהם העיקר בכוונת הבריאה] היו שקועים תחילה בסט"א וגברו עליהם כחות הסט"א והקטרוגים שלא היו יכולים לצאת מרשותם ובעת שנברא אדה"ר נכללו בו כל הנשמות העתידים להיות בעולם בכח בנשמתו בפרטי אבריו יש שתלויין בראשו ויש בשערו כו' כמ"ש רז"ל[74]

ודורות הראשונים שקלקלו מעשיהם וגם אדה"ר אחר שחטא גרם תגבורת לרע שלא יוכלו הנשמות לצאת אל הקדושה עד שהיה הבירור בסדר הדרגה שתחילה היה הזיווג של או"א ויצאה נשמת אברהם שהיא טיפה כוללת כל הרמ"ח אברים כמנין שמו והוא הטיפה דדכורא שם ע"ב חסד וכלל בו הג' קווין שהם סוד הג' אבות והם ג' ימי הקליטה [שבכל] שיקלט הטיפה אז מתחיל ציור הולד וכמו כן האבות שורש כל ישראל ואין קורין אבות אלא [ל]שלשה (ברכות טז:)

ואח"כ התחיל הציור מי"ב שבטים וע' נפש שהם בסוד הד' יודי"ן דע"ב דג' שמות של ע"ב הנ"ל והיו במצרים בסוד העיבור רד"ו שנה עד שנשלמו כל המדרגות שלהם שהם ס"ר נשמות שלהם והיו שם רד"ו שנה בסוד ז' חדשים של העיבור שהם [ז'] (ו') פעמים שלשים ובסוד יו"ד פעמים אהי"ה שמורה על העיבור שאז נקרא ע"ש אימא דעתיד

---

[71] ע"ח שער הצלם א' וז"ל כבר ידעת מהתחלקות הנשמה לכמה ניצוצין ובכל גלגול וגלגול באים מקצת מהם וכפי מספר הניצוצין של צלם ההוא הבא להשתלם עתה בגלגול זה כך הוא מספר ניצוצין שיש בצורה ההוא לכן הצלם הזה נקרא מדת ימי האדם הנזכר בזוהר ויחי (רכד.) כי כמספר ניצוצותיו כך מספר ימי חייו

[72] ספרא לז:: וז"ל והענין כי הרוח באדם הוא האדם אבל הנפש הוא המדרגה למטה ממנו והנשמה למעלה ממנו והוא מדרגת מלאך כידוע

[73] זה חו"ב, ע' זהר ג/ד. אתר עלאה, דאינון באחדותא, בחדוותא, דלא מתפרשין לעלמין, אלין אקרון רעים, וע' ע"ח עקודים ה'

[74] שמות רבה מ/ג וז"ל ראה קראתי בשם בצלאל הה"ד (קהלת ז) מה שהיה כבר נקרא שמו אמר הקב"ה מי שהתקנתיו מראש שיעשה המשכן כבר קראתי לו שם מהו ונודע אשר הוא אדם עד שאדה"ר מוטל גולם הראה לו הקב"ה כל צדיק וצדיק שעתיד לעמוד ממנו יש שהוא תלוי בראשו של אדם ויש שהוא תלוי בשערו ויש שהוא תלוי במצחו ויש בעיניו ויש בחוטמו ויש בפיו ויש באזנו וכו'

לאתגליא (זהר ג/יא.[75]) והעיבור היה בבטן אימא שעדיין לא נכנסו הנשמות להאיר בהם והיו למעלה שכ"ז העיבור היו הסיגים עדיין דבוקים בנשמות שלהם שלכן היו שם ישראל בגלות במצרים בחומר ובלבנים וזה היה הבירור שלהם בסוד (קהלת ח/ט) עת אשר שלט האדם באדם לרע לו כמ"ש (שמות א/יב) [76]והיה כאשר יענו אותו כן ירבה וגו' שע"י שהסט"א נוטלת את שלה מסתלק מן הקדושה ואז כל ימי העיבור לא נתגלה בהם כל כחם רק בחינת נה"י שלהם שעדיין לא ניתן להם תורה ומצות ולא שמשו עדיין רק בכחות הנפש הגשמיית לבד ובמדרגה שפלה להיות עבדים לבני אדם כמו בחינת נה"י שהוא למטה ממדרגת אדם אלא משמש לו[77] וכן עיקר שם אדם לא הונח רק על סוד מדרגתו בעבודה בתורה ומצות כמ"ש (יחזקאל לד/לא) אדם אתם כו' שהוא תכלית ביאתו לעולם ובשביל זה ניתן בו רוח ונשמה

וענין הבירור הזה כי עד האבות לא היה גילוי שמו ית' בעולם עד שהרשיעו פריצי הדורות להכחיש השגחתו ית' עד שבא אברהם [אבינו] (אע"ה) ([78]בראשית כא/לג) ויקרא בשם ה' אל עולם ואז נשרש בו סוד העיבור והקליטה שהוא גילוי שמו ע"פ סדר הנהגה הנסיית ונתברר ונתבחן בי' נסיונות אבל לא נתגלה רק בכח לבד בסוד הטיפה וכמ"ש (שמות ו/ג) וארא אל אברהם וגו' באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם ושם הזה[79] מורה על סוד העיבור בד' בחינות אור מים רקיע וק' ברכאין[80] כמו שית' לפנינו בס"ד ומורה גם כן על סוד הציור והגבול שאמר לעולמו די (חגיגה יב.) והיינו שתחילה עד אברהם היה

---

[75] וז"ל אהיה בקדמיתא סתימו דכלא, אנא הוא מאן דאנא, לבתר אשר אהיה, אנא זמין לאתגליא, לבתר אהיה בתראה

[76] ז"ל הפסוק וכאשר יענו אתו כן ירבה וכן יפרץ ויקצו מפני בני ישראל:

[77] ספרא לז:: וז"ל והענין כי הרוח באדם הוא האדם אבל הנפש הוא המדרגה למטה ממנו והנשמה למעלה ממנו והוא מדרגת מלאך כידוע

[78] ויקרא שם בשם ה' אל עולם

[79] ספר אדיר במרום ח"א - תניא אמר רבי שמעון וז"ל כבר אמרתי שהזו"ן הם שורש העוה"ז והנהגתו, ואימא היא המקור להם, שמשם הם יוצאים. וביסוד שלה יש שם אל שדי, שם מצטיירים כל ספירות זו"ן טרם צאתם. וכבר נתבאר ענין שם שדי במקומו, שבו סוד אור מים רקיע ומאה ברכאן, בסוד עסמ"ב. וזה כי האיברים מתחלפין בציורם בכח גבולותיהם. כי בהיות חמרם נגבל שלא להתפשט, אלא במקום א' בכאן ובמקום א' בכאן, נשארת צורתם כמו שהיא לעינינו. והנה כמו כן למעלה, בהיות יוצאים האורות להתפשט לעשות כל הספירות ופרטיות מדרגותיהם, אלמלא נצטיירו בחותם זה המגביל לכל אחד מהם נטיותיו, היו האורות הולכים ומתרחבים תמיד, ולא נשארים בציור הפרטי הראוי להם. ובהצטיירם בחותם, אז נשארים בציורם זה כראוי להנהגה. נמצא שני דברים נעשים פה ביסוד אימא לצורך בנין זו"ן, התפשטות האורות, והצטיירם בגבול ושיעור הראוי להם. ואלה הדברים נעשים בכח שני השמות האלה אל ושדי. וסוד זה, עולם חסד יבנה (תהלים פט, ג), שהתפשטות האורות הוא בסוד חסד, שהוא שם אל, על כן כל האורות בהתפשטות מתפשטים בשם אל, ואחר כך שדי נוטלם ומציירם בציוריהם. וכל זה הדבר נעשה למעלה במקור שהוא יסוד אימא. והנה אל סודו ג' יודין וא', שהם סוד חו"ב חו"ג, שהם המוחין, שבסודם מתפשטים האורות, ובשם שדי מצטיירים. ועיקר ציורם עסמ"ב, אמ"ר וק' ברכאן. כי כמה שמות יש, כולם מורים על הארה פרטית ופעולה מיוחדת. אך כולם נכללים תחת ד' אותיות יהו"ה ב"ה וד' המילואים היוצאים משם, כי זהו הסדר הכללי המנהג כל שארי סדרי האורות ומחלקות פרטיהם, ודבר זה עוד יתבאר לקמן בס"ד. והנה הציור הזה, הוא המעמיד האורות בסדר וציור הצריך להנהגה, על כן זהו מה שצריך להבין היטב לדעת סדרי:

[80] ע"ח מ"ן ומ"ד ה'

ההנהגה בסטרא דלעילא מצד חסדו שאינו על פי מדת העבודה של התחתונים[81] ומאברהם ואילך התחיל ההנהגה בגבול ושיעור ע״פ העבודה

ותחילה היה בכללות בסוד מצות מילה שהוא שם שדי שמצוה זאת היא בכלל שבלעדה א״א לקיים כל התרי״ג מצות שתרי״ג איכות יש בנפש ותרי״ג איכות ברוח[82] והם מאירים בנפש ע״פ תרי״ג מצות ובתחילה צריך להכנס תחת מצוה זו שביסוד של הרוח שע״י מאירים כל התרי״ג איכות של הרוח בנפש שלכן נקרא ברית וניתן בתחילה לאברהם בכלל ובזה גרם שורש התיקון שיצאו כל הנשמות מן הסט״א והם הבירורים שנתבררו במצרים בזמן רד״ו שנה שהם ימי העיבור וע׳ נפש שבאו למצרים הם ז׳ הכלים של המלכים ז׳ נקודות שהם בסוד נקודות אלקים[83] והוא מ״ש ששלח יוסף לאביו יי״ן ישן שדעת זקנים נוחה הימנו (מגילה טז:)[84] והעוני והשיעבוד שהיה להם הם הגבורות של מנצפ״ך שבזה נבררים הסיגים [כמ״ש למעלה] (כמש״ל) והוא מ״ש (בראשית מו/ג) וירא אליו אלקים במראות הלילה ויאמר לו אל תירא מרדה מצרימה וגו׳

וזמן העיבור הוא בג׳ מדרגות שהם ג׳ חדשים הראשונים ואמצעיים ואחרונים שבכל ג׳ חדשים עולה הולד יותר למדרגה עליונה כמ״ש (נדה לא.) ג׳ חדשים הראשונים הולד דר במדור התחתון כו׳ שהמאורות הולכים ומתגלים ממדרגה למדרגה עד יסוד בינה[85] עילאה שעי״ז נדחים הסיגים מהם וכן היה במצרים שכל שהיו ישראל מוכנים יותר למדרגה יותר עליונה אז לעומתו נתגבר הקטרוג יותר והיה קושי השיעבוד יותר והם ג׳ זמנים של הגלות בתחילה עד שמתו השבטים שלא היה להם שום שיעבוד רק שהיו בארץ לא להם והזמן הב׳ אחר שמת כל הדור ההוא והוא זמן העבדות והוא עלייתם למדור האמצעי ואח״כ בסוף ימי הגלות אז היה זמן קושי השיעבוד ביותר כמ״ש (שמות ב/כג) ויהי בימים הרבים וגו׳ וימת מלך מצרים וגו׳ ויאנחו וגו׳ והוא נגד מדור העליון שעולה שם הולד שע״ז אמר השי״ת לאברהם (בראשית טו/יג) ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם בחינה ב׳ ועבדום בחינה ג׳ וענו אותם וגו׳

---

[81] פסחים קיח. וז"ל אמר רבי יהושע בן לוי הני עשרים וששה הודו כנגד מי כנגד עשרים וששה דורות שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו ולא נתן להם תורה וזן אותם בחסדו, אבל זה לא נכון שעד א"א היה עשרים דורות, אלא צריך לומר שזה שייך לאלפיים תהו, וצ"ע מקור?*23

[82] יהל אור ג/לז:. סוד הענין שכל אבר יש לו איכות כי כולם הן תולדות הספירות וכל אחד יש לו פנימיות וחיצוניות ובפנימיות פועלת האיכות והבחיצוניות האיברים וכ"ה בתרי"ג מצות שכ"א הוא מעשה מיודה ויש לכ"א כוונה מיוחדת ולכן המצות בלא כוונה כגוף בלא נשמה וכו' תרי"ג אברים בגוף ותרי"ג איכות בנפש קבועים בגוף אף לעכו"ם ועוד יש תרי"ג איכות בנפש שאין קבועים בנפש אלא מושפעים מהרוח וזהו תכלית האדם ושלימותו והן באין מעשיית המצות וזה אור הלבנה בשלימות וכו' יודע שכל דבר שהוא כפול בא השני בגולם א' וכו' וכן הוא כאן שתרי"ג איכות השניים באים באבר א' והוא עט' הברית ובו נכלל כל התרי"ג מצות גדולה מילה וכו' ולכן אין העטרה מתגלה מעצמו בבריאת הש"י כמו כל האיברים אלא בעשיית האדם מצות הש"י וכו' ומצות המיל השהיא מצוה המשלמת תרי"ג הוא בעטרה ובוה ג"כ הכלל הנ"ל שהיא כולוה מהכל לכן היא שקולה נגד תרי"ג מצות וזהו ברי"ת שוהא הנוק' של היסוד שבה נכללת לאחד בסוד תש"י כנ"ל, ובהחסר מצות המילה כל המצות אינן פועלים כמו זכר בלא נקבה

[83] שבא סגול חולום וחיריק

[84] ספרא ט:. וז"ל וידוע שת"ת [דהיינו ו"ק] הוא בסוד היין ע' נפש בסוד נכנס יין כו' (ערובין סה.) ע' שמות של הקב"ה וכמ"ש בפ' משפטים ע' נהירו דע' ענפין דאתזנו מהאי רוחא דנפיק מן פומא והוא ת"ת כמ"ש שם כדין ע' שמהן לקבלהון בארעא כל הנפש כו' ע"ש וז"ש (מגילה טז:) שלח לו יין ישן שדעת זקנים כו'

[85] הרב אמר שזה באנ"כ ד' ומוחין ב'

וכל ענין זה גילה הוא ית' סוד העיבור והלידה שהוא גילוי שמו ית' שהוא סדר הנהג(ה)[ת] פרטיות [ד](ש)מסודר ע"פ דרכי התורה והעבודה שהיה גילויו מעת מתן תורה ואילך והוא גילוי שם הוי"ה וע"ז אמר משה (שמות ג/יג) ואמרו לי מה שמ(י)[ו] וגו' ויאמר וגו' אהי"ה אשר אהי"ה שהוא סוד העיבור והלידה ואח"כ גילוי שם הוי"ה אחר הלידה שהוא סוד יציאת מצרים כמ"ש רבינו הגדול [באריכות בפי'] (ז"ל בביאורו) לספ"ד באורך[86]

ואחר יציאתם ממצרים היה זמן היניקה והוא כ"ז היותם במדבר שאז היו מתנהגים בנסים ונפלאות שלא כנהוג כמ"ש (דברים לב/יג) ויניקהו דבש מסלע[87] וגו' והוא סוד יניקתו מחלב דאימא שהם המאורות שלמעלה ממדרגת ז"א שהם מסודרים לפי נ[י]הוג העולם אבל או"א הם בסוד הנפלאות שמשם כל הנסים כמ"ש במ"א מזה וכן היה מזונם מרוחניים לחם שמלאכי השרת אוכלין אותו [וכו'] (יומא עה:) והוא החלב מדדי אימא מבחינת אורות עליונים שהם למעלה ממדרגת הגוף[88]

ואז היו הולכים ומתתקנים שיהיו מוכנים אח"כ לקבל הגדלות שהוא סוד המוחין שלהם שיהיו ראוים לזיווג עם נוקבא והוא סוד התורה שניתנה להם במדבר לעשות כן בארץ וגו' (דברים ד/ה[89]) והוא זמן הגדלות שלהם שאז נתגלה גדולתם של ישראל לכל העולם והתורה הוא סוד חב"ד אוריין תליתאה (שבת פח.) כמ"ש (דברים ד/ו) כי היא חכמתכם ובינתכם וגו' וכמ"ש ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדו"ל[90] הזה כי מי גוי גדול וגו'

והוא סוד זמן שהיו ראויים לזיווג והוא כניסתם לא"י שהיא הנוקבא שלהם שע"י מוציאים ישראל תולדות ושם עיקר קיום התורה והמצות לתקן כל הבריאה ע"י ואז הם רחוקים מכל רע והזיווג מתמיד בבחינת התיקון הגמור שלכן לא היה אומה ולשון שולטת בהם עד שקלקלו מעשיהם וחזר הקלקול למקומו וכמו שית' (בנתיבות) [בשערים] הבאים בס"ד

אך שורש לכל תיקונם של ישראל היה במה שיצאו ממצרים וניתן להם התורה שבזה נכרת להם ברית קשר אמיץ ולא יתפרד שסוף כל סוף יוחזר הכל לטוב וכמ"ש (יחזקאל כ/לג) חי אני אם לא ביד חזקה ובחמה שפוכה אמלוך עליכם וכמ"ש (דברים כו/יז) את ה' האמרת היום וה' האמירך (היום) וגו' שכבר נשבע הקב"ה שלא ימירנו כו' והוא סוד הבירור הראשון והתיקון של ז"א שבא בסוד העיבור והלידה וכמו שית' עוד בס"ד במקומו

---

86 טז: וז"ל ששם הוי"ה הוא נגלה אחר יציאת ז"א כמ"ש בפרשת א"מ ואז נפתח הה"א ליה דנפיק מנה וקודם אתפתחת ליה שהוא הלידה והוא גילוי יותר ש ו' ניכר בתוך ה' ואח"כ נפיק מנה ו' גמור. והוא בסוד ג"פ אקי"ק והוי"ה כמ"ש לקמן והוא סוד יציאת מצרים. (כ:) וז"ל והענין בקיצור כי אקי"ק אשר אקי"ק אקי"ק השלישי ו הוי"ה הכל הוא דרגא דז"א שבו מנהיג העולם והוא שמו של א"ס וע"י מתגלה וכל הדרגין שקודם לו הכל דרגין אליו שיתגלה שעיקר הכוונה של א"ס הוא שיתגלה שמו בעולם וזה כוונת בריאת העולם ולכן נחית מדרגא לדרגא גילוי אחר גילוי עד ז"א ושם נתגלה כי שאל נא לימים ראשונים (דברים ד') כידוע

87 איפה רואים כאן ניסים אחרי יציאת מצרים? *24שאלתי

88 ע' א"א פתח יב

89 וז"ל ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים כאשר צוני ה' אלהי לעשות כן בקרב הארץ אשר אתם באים שמה לרשתה:

90 גימ'?

גדלות דז"א

פתח כה

דעת דז"א יש בו ב' מדרגות א' דעת הנשאר בראש והב' הוא דעת המתפשט בגופא והוא כמ"ש שדעת הוא התולדה של החו"ב שהוא ציור הדברים ושמירתם במוח וכל[ל] החכמה והציור ביחד ואח"כ הוא דעת השני המתפשט בשעת המעשה עצמו שפועל כל דבר ע"פ החכמה והידיעה המסודר כבר במחשבה [הדעת הנכלל שם הרי שדעת זה הוא קשור בדעת עליון וכן הוא במאורות עצמם שההנהגה והפעולה שפועל ז"א בנבראים שהפעולה עצמה הם אברים המרכזים שלו שהם המדות והמאורות הנותנים מהות והנהגה לכל דבר הוא נפעל ע"י חכמה בכל פרט ופרט לפי חכמה עליונה המסודר כבר במחשבה בדעת הנכלל שם הרי שדעת זה הוא קשור בדעת עליון וכן הוא במאורות עצמם שההנהגה והפעולה שפועל ז"א בנבראים שהפע] והוא הרוח של האדם שנ"ר שנשארים בראש הם כנגד יחידה חיה נשמה שלו שהם אור מקיף עליו שכמו שיחידה וחיה דכללות הם אור מקיף של כל פרצוף שהם מדרגה נשגבה ממנו וכן הנשמה אף שמאירה בגוף אינה רק בבחינה תחתונה שבה ועיקרה נשארה למעלה כמ"ש בכ"מ וכמו כן בז"ת של הפרצוף שפועל לפי ענין הצריך למעשה בראשית בו' הימים בחינת חו"ב וכתר שבו הם יחידה חיה ונשמה ודעת המתפשט בז"ת ופועל לפי ערך מדתם הוא סוד רו"ח[91] של האדם והוא פנימיות של הז"ת ולכן בו נכלל כל סדור הנהגה הפנימיית בב' הדרכים של חו"ב והוא המסדר החו"ג בכל אברים דז"א שהם פרטי המאורות וחלקי ההנהגה שכל פרט יהיה גובר בו החסד או הדין לפי ענין המיזוג של המדות וכן באברים שיגבר בו האש או המים וכדומה וב' עטרין אלו חו"ג שנכללים בדעת הם מסוד העטרות של או"א

וכדי שתבין ענין זה צריך שתדע מ"ש רבינו הגדול (ז"ל) בליקוטיו בענין מצות מילה שתרי"ג איכות יש בנפש ותרי"ג איכות ברוח[92] שהם מתרי"ג אברים וגידים ותרי"ג איכות של הרוח מאירים אל תרי"ג שבנפש וכל התרי"ג שברוח מאירים אל הנפש ע"י תרי"ג מצות והם נכללים ביסוד ומצות מילה בעטרת היסוד והיא נוקבא של הזכר וכ"ז שאין מקיים מצוה מילה אין המצו(ה)[ת] יכולים להאיר בנפשו כלל כמו זכר שאינו פועל כלום בלא נקבה וכמו כן הוא במאורות העליונים שכבר נתברר שהמוחין הם הנהגה הפנימית שניתן לישראל והנהגה החיצונית פועל ע"י הכלים [הוא לאו"ה] והם ג"כ בסוד רוח ונפש שהנפש הוא שיתופא דגופא שתרי"ג איכות שבנפש הם (לכל אדם) [ג"כ לגוי] מה שא"כ תרי"ג איכות שברוח וכמ"ש רבינו הגדול ז"ל שם

ולכן אמרו (יבמות סא.) אתם קרוים אדם [ואין או"ה קרוים] כו' שרוח ונפש הם סוד אדם ובהמה שנפש היסודית הוא למטה ממדרגת אד"ם וכן כאן הדעת הוא סוד הרוח של

---

[91] ?

[92] יהל אור ג/לז:. סוד הענין שכל אבר יש לו איכות כי כולם הן תולדות הספירות וכל אחד יש לו פנימיות וחיצוניות ובפנימיות פועלת האיכות והבחיצוניות האיברים וכ"ה בתרי"ג מצות שכ"א הוא מעשה מיודח ויש לכ"א כוונה מיוחדת ולכן המצות בלא כוונה כגוף בלא נשמה וכו' תרי"ג אברים בגוף ותרי"ג איכות בנפש קבועים בגוף אף לעכו"ם ועוד יש תרי"ג איכות בנפש שאין קבועים בנפש אלא מושפעים מהרוח וזהו תכלית האדם ושלימותו והן באין מעשיית המצות וזה אור הלבנה בשלימות וכו' יודע שכל דבר שהוא כפול בא השני בגולם א' וכו' וכן הוא כאן שתרי"ג איכות השניים באים באבר א' והוא עט' הברית ובו נכלל כל התרי"ג מצות גדולה מילה וכו' ולכן אין העטרה מתגלה מעצמו בבריאת הש"י כמו כל האיברים אלא בעשיית האדם מצות הש"י וכו' ומצות המיל השהיא מצוה המשלמת תרי"ג הוא בעטרה ובוה ג"כ הכלל הנ"ל שהיא כולוה מהכל לכן היא שקולה נגד תרי"ג מצות וזהו ברי"ת שוהא הנוק' של היסוד שבה נכללת לאחד בסוד תש"י כנ"ל, ובהחסר מצות המילה כל המצות אינן פועלים כמו זכר בלא נקבה

אדם דאצילות שהוא המסדר הנהגה הפנימיית הנשפע מן המוחין שהם הרוח שבו והדעת הוא העטרה של הפרצוף דמוחין שמביא תרי״ג איכות שברוח אל הכלים החיצונים של ז״א ולכן ישראל [מ]תנהגים לעולם בהנהנה זו גם בגלות רק בסוד נסתרים והנהגתם ג״כ ע״י התורה ותרי״ג מצותיה וכ״ז שעושים המצות באהבה כמו בעת שהיו בא״י אז היתה (ה)הנהג(ה)[ת] הפנימיית מאיר(ה) יותר מה שא״כ בגלות שהם בסוד הסתר פנים שאין עושים רש״מ מאהבה ומ״מ קשורים כל התרי״ג איכות שבפרצוף דמוחין ע״י מצות מילה שאינו סר מישראל לעולם ונמצא שהמוחין עצמם חו״ב הם נכללים ביסוד דאו״א ששם נסדרים בסוד התרי״ג מצות הנכללים ביסוד רמ״ח מ״ע בסטרא דחכמה באבא ושס״ה ל״ת בבינה באימא אבל הם מאירים לז״א להתפשט בו בסוד הארת הרוח לנפש ע״י העטרות שלהם והוא הדעת המתפשת וכמ״ש והוא סוד (חגיגה יב:) וילון שאינו משמש כלום אלא יוצא שחרית ונכנס ערבית ומחדש בכל יום מע״ב שהרקיע בו כוכבים ומזלות חמה כו'[93] שהוא יסוד דאו״א חמ״ה לבנ״ה הוא סוד חכמ״ה בינ״ה שחכמה כלולה בבינה יסודו ביסודה והוא כ' של חכמה שנכלל בבינה ונעשה כאן לבנ״ה[94] כי חכמ״ה הוא שם ע״ב דיודי״ן ויו״ד דגילופי ע״ב הוא כ' של חכמה ונכלל בבינה כידוע במילוי הי' והוילון הוא עטרת היסוד שלהם סוד הדעת ברית מילה הקבוע בישראל שהוא האמונה שבו סוד האירוסין שהוא העיזקא חותמא דגושפנקא[95] טבעת של קדושין שם הדעת, וע״י מצו(ה)[ת] מילה קבוע אמונ״ה בישראל כמ״ש (הושע ב/כא) וארשתיך לי באמונה וידע״ת את ה' שהוא הדעת שבו נסדר הנהגה הפנימית לישראל באמונה והוא גי' וילו״ן, פרוכתא דפריסא על היסוד, והוא סוד הענן המכסה על השמש (איכה ג/כד) סכותה בענן לך מעבור תפלה שאין המוחין יכולים להאיר בעולם עד שיעברו העננים סוד הערלה המכסה על הברית הסט״א שתלוי בהנהגת הטבע שע״י נתעלם השגחת השי״ת מן העולם ואין מכירים אה כבודו ותולין הכל במקרה ח״ו והוא בסוד אל אח״ר שהוא בהעברה קוצו של ד' דאח״ד שא״ח ה(וא)[ם] ט״ס דיליה סוד צ' של הצל״ם וד' עטרת היסוד הדעת המ(ה)[ת]פשט וכמ״ש רבינו הגדול ז״ל בביאורו לתיקונים[96] במ״ש (ברכות ל:) ואפילו נחש כרוך כו' ל״ש כו' אבל עקרב פוסק כו'

ועל סוד זה רמזו רז״ל במ״ש (שיה״ש ח/יג) שאברהם אבינו יושב על פתחה של גיהנם כו' לבד הבועל ארמית דמשכא ערלתיה ולא מבשקר ליה והוא כי אברהם הוא בסוד ראש אמנה שלו ניתנה מצות מילה בזכות האמונה ונכרת לו ברית להיות לו לאלקים ולזרעו אחריו בסוד הנהגה פנימיית והתורה חכמה פנימיית והיא אשת חיל עטרת בעלה (משלי יב/ד) כוללת תרי״ג איכות שברוח בסוד ברי״ת אבל הבועל ארמית שהוא מי שנמשך אחר חכמ(ה)[ות] (יונית) [חיצוניות] שהיא אשה זרה דכתיב בה (משלי ה/ג) כי נופת תטופנה וגו' עי״ז נמשך אחר הטבע לכפור ח״ו בהשגחה ובתורה ועי״ז עקרב נושכו

---

[93] חגיגה יב:?

[94] כ' דחכמה עם י' דבינה יוצר ל' ועם האותיות הנשראות זה בנה נוצר לבנה

[95] זהר ג/קלב. הכי דהא לא הוי. אלא תקונא דא דנחית מן רישא דשערי דרישא הכי אשתכח. (חסר כאן) ומהאי דיקנא אשתמודע כל מה דהוי ברישא דאלף עלמין דחתימין (ס"א אלף עלמין חתימין) בעזקא דדכיא. עזקא דכליל כל עזקין. אורכא דכל שערא דנחית מקמי אודנוי לא הוי אריכא. ולא אתדבק דא בדא ולא (ס"א דכלא) נחתין. אלין שערין. מכד נגדין אתמשכן (ס"א אלא מכד נחתין אלין שערין נגדין ואתמשכן) ותליין. ושירותא דתקונא קדמאה תלתין וחד קוצי שקילן אתמשכן עד רישא דפומא.

[96] ע' גר"א תיקונים מב. ד"ה לא יפסיק וז"ל כל זמן שמאמין באחדותו ית' אפילו עובר כמה עבירות אינו מומר לכל התורה ואע"פ שחטא ישראל הוא ומצטרף למנין וכו'וזה הוא סט' דנחש בשאר עבירות אבל עקרב הוא המודה בעבודת כוכבים ומשתחוה לאל אחר וכן בבת אל נכר אז הקוץ (דהיינו האמונה) ח"ו מסתלק מצדו וזהו פירוד הגמור וכו'. וע"ש ד"ה דאיהי קוצא וע' עוד פעם

ו[ד]עקר [בית] בעקר סוד קוצו של ד׳ דאח״ד ונמשכה ערלתו שהוא חופה על עטרת הברית הענן המכסה על הוילון ונעקר מאמונת ישראל שהוא כולל כל התרי״ג איכות שמאירים ע״י תרי״ג מצות[97] כמ״ש (מכות כד.) בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר וצדיק באמונתו יחיה

והוילון הזה הוא המחדש מע״ב בכל יום כי הנהגה החיצונית התלוי בכלים הוא בכל יום בשוה ואינו מתחדש כלל כמו באדם הגוף הוא אחד והרוח מתחדש בו בכל יום במדרגה אחרת הכל ע״פ שינוי המוחין המתחדשים וכן הנהגה הפנימיית מתחדש בכל יום שהוא תלוי בתורה ובמצות ובכל יום יש תיקונים אחרים אל המצות הכל ע״פ צירופי וגלגולי [שם] הוי״ה המתחדש בכל עת כמ״ש במ״א בארוכה ולכן וילון הזה שהוא הדעת מחדש בכל יום הכלים של הז״ת שהם ו׳ ימי בראשית בהנהגה פנימיית הזאת והבן מאד

פתח כו

סדר התפשטות החו״ג של הדעת בז״א הוא באופן זה כי עטרת היסוד דאימא שבו נכלל ג״כ עטרת יסוד דאבא הוא מסתיים בחזה דז״א ועטרה זו היא סתומה שלא ירדו החו״ג ביחד ותחילה יוצאים החסדים ומרחיבים נקב עטרת יסוד דידה ואחריהם יורדים הגבורות וזה היה בתחילת הבריאה קודם שחטא אדה״ר ואחר שחטא נתהפך ויוצאים הגבורות בתחילה ואח״כ החסדים בסדר שיתבאר בשער שאח״ז בס״ד והוא ענין עמוק ולבאר ענין זה צריך להאריך בדברים נוראים לגלות עומק מצפוני תוה״ק כי הנה מצינו במע״ב כתיב (בראשית א/א) בראשית ברא אלקים וגו׳ (שם ב) והארץ היתה תהו וגו׳ (שם ג) [ואח״כ] ויאמר אלקים יהי אור וגו׳ וכתיב שם ה׳ פעמים אור וה״פ מים[98]. ואור הזה שנזכר שם הוא עטרא דחסדים של הדעת וידוע כי העולם נברא במאמר ובידים כמ״ש (ישעיה מח/יג) אף ידי יסדה וגו׳ והכל בדעת שבהיותו למעלה בפה ובגרון שם הוא בסוד הדיבור דגניז בפומא דמלכא[99] ובידים[100] בי׳ אצבעות שהם ב׳ עטרין ה״ח ה׳ אצבעות של

---

[97] יהל אור ג/לז:. סוד הענין שכל אבר יש לו איכות כי כולם הן תולדות הספירות וכל אחד יש לו פנימיות וחיצוניות ובפנימיות פועלת האיכות והבחיצוניות האיברים וכ"ה בתרי"ג מצות שכ"א הוא מעשה מיודח ויש לכ"א כוונה מיוחדת ולכן המצות בלא כוונה כגוף בלא נשמה וכו' תרי"ג אברים בגוף ותרי"ג איכות בנפש קבועים בגוף אף לעכו"ם ועוד יש תרי"ג איכות בנפש שאין קבועים בנפש אלא מושפעים מהרוח וזהו תכלית האדם ושלימותו והן באין מעשיית המצות וזה אור הלבנה בשלימות וכו' יודע שכל דבר שהוא כפול בא השני בגולם א' וכו' וכן הוא כאן שתרי"ג איכות השניים באים באבר א' והוא עט' הברית ובו נכלל כל התרי"ג מצות גדולה מילה וכו' ולכן אין העטרה מתגלה מעצמו בבריאת הש"י כמו כל האיברים אלא בעשיית האדם מצות הש"י וכו' ומצות המיל השהיא מצוה המשלמת תרי"ג הוא בעטרה ובוה ג"כ הכלל הנ"ל שהיא כולוה מהכל לכן היא שקולה נגד תרי"ג מצות וזהו ברי"ת שוהא הנוק' של היסוד שבה נכללת לאחד בסוד תש"י כנ"ל, ובהחסר מצות המילה כל המצות אינן פועלים כמו זכר בלא נקבה

[98] ע"ח לו"ר ז'

[99] זהר ב/קכג. וז"ל ופומא בהו תלייא, פתיחותא דפומא, מאי פומא, אלא דעת גניז בפומא דמלכא, דאקרי פשיטותא דתפארת, דכל אוצרין וכל גוונין אתאחדן ביה, דכתיב (משלי כד ד) ובדעת חדרים ימלאו, וע' טנת"א ג' וז"ל גם נתבאר בזה מ"ש בפ' משפטים דקכ"ג דעת גניז בפומא דמלכא כי ה' גבורו' של דעת נגנזו בפה בסוד ה' מוצאות הפה כנ"ל וכללות הפה נעשה מהם והם נגנזו שם.

[100] ע' ס"י ו/ח וז"ל וכיון שצפה [נ"א - שראה] אברהם אבינו ע"ה והביט וראה וחקר והבין וחקק וחצב וצרף ויצר ועלתה בידו, נגלה אליו אדון הכל הושיבו בחיקו ונשקו בראשו [נ"א - על ראשו] קראו אוהבו ושמו בשמו וכרת לו ברית לו ולזרעו עד עולם שנאמ' והאמין בה' ויחשבה לו צדקה. כרת לו ברית בין עשר אצבעות רגליו והוא ברית מילה, כרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו והוא ברית לשון. קשר עשרים ושתים אותיות בלשונו, והמקום גילה [נ"א - וחמקו וגילה] לו סודו. משכם במים דלקם באש רעשם ברוח

יד ימין וה״ג ה׳ אצבעות של יד שמאל וכל אצב״ע הוא שם הדעת בגילופי יודי״ן[101] והוא בסוד התפשטותו אח״כ בה״ס חג״ת נ״ה שם הוא במעשה באצבעות

ותחילה נכללו ב׳ העטרין חו״ג ביחד בדעת והוא בדבור וע״ז נאמר (בראשית א/א) בראשית ברא וגו׳ א׳ת ה׳שמים ו׳את ה׳ארץ ובר״ת הוא שם הדעת חותמא דגושפנקא[102] שב׳ עטרין שבו הם הבונים זו״נ שהם שמים וארץ עטרת דחסדים בדכורא ועטרת דגבורות בנוקבא אך דכורא מקבל תחילה ב׳ עטרין חו״ג ביחד ואח״כ נותן עטרת דגבורות בנוקבא לבנינה ואח״כ נותן בה עטרת דחסדים והוא כמ״ש רבינו (הגדול ז״ל) בכ״מ שהשמאל נקרא יד כהה (מנחות לז.) והטעם כי לעולם שמאלא נכלל בימינא[103] והיינו שכח של יד

---

[101] אל"ף ה"י וי"ו ה"י

[102] סתרי אותיות פרשת בראשית מאמר השם אהו"ה וז"ל בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ ראשי תיבות אהו"ה דביה לאתבריאו שמיא וארעא א"ה בזה אתבריאו שמיא. ו"ה ביה אתבריאת ארעא וכל מה דאית בה והוא יהיב תיאובתא בכל אילנין ועשבין די בארעא והוא מה דאמרו אין לך עשב ועשב מלמטה שאין עליו מלאך מלמעלה שמכה אותו ואומר לו גדל שנאמר [איות לח לג] הידעת חוקות שמים אם תשים משטרו בארץ:

פע"ח חו"פ ו' ואחר כך כשנכנסין מוחין דאבא ואמא, נשלמים ונעשין י"ב הו"יות, ג' הויות בנצח אמא, ג' בהוד אמא, ג' ביסוד אמא, וביסוד אבא הוא עודף מיסוד אמא, ויש לו ג' הויות ביסודו, יותר מיסוד אמא, גימטריא מגלה. ולפי שאין אור זה מתפשט ביסודה, אלא יוצא לחוץ, לפיכך לא נגלה בפירוש הויות אלו במגלה - גם יש בה הארה בדעתה, מדעת שביסוד אבא, ג' שמות אהו"ה. ומדעת שביסוד אמא, ד' שמות אהי"ה, וכל אלו תמצאם במגלה יוצאין, כנ"ל באר היטיב:

אדיר במרום עד הנה אצב"ע סודו, אל"ף ה"י וי"ו ה"י, ונקרא, גושפנקא דחתים ביה שמיא וארעא, ובאמת הוא ר"ת את השמים ואת הארץ. וסוד זה כי הנה היד היא כללות אחד, ומתחלקת לה' אצבעות. וסוד זה, כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך (תהלים ח/ד). והענין, כי הנה כתיב, ויעש אלהים את הרקיע (בראשית א/ז), ואמרו במדרש, שהוא מקרא שהרעיש בן עזאי את העולם. וזה כי הנה כתיב, בדבר ה' שמים נעשו (תהלים לג/ו). והיינו שבריאת העולם היה בסוד דבור, והיינו כי מן הפה יצאו הדברים. אך האמת הוא, שזהו לראשית מציאותם, אך להשתלם, הוצרכו להגיע לבחינת מעשה, וזה נעשה על ידי הידים שהם חג"ת. והם באמת מגיעים הדברים לבחינת עשיה, ובלא כן לא היו נעשים. וזה כי בתחלה הם בסוד אויר דלא אתפס, ואז הם בסוד הבל פה. ואח"כ צריך להיות דבר עשוי שיכולים להשיגו, וזה אינו אלא בכח הידים, שהם העומדים ממש לצורך העשיה. ועל כן בתחלה בסוד אויר דלא אתפס מגיעים עד הרקיע, דהיינו אור מים רקיע. כי הלא כל זה הוא בסוד התעבות האורות, ורקיע הוא העבוי האחרון, ועם כל זה עדיין אינם נתפסים, והיינו, לחים היו ונקרשו, כי אחר כך נעשו בכח הידים, ואז הם קרושים. והאמת כי הידים האלה מתחברים ביסוד, ואז עאל בימא בתוקפוי, ואז הם נותנים בחינת המעשה הזה. ונמצא שבפה הגיעו למחשבה ודבור, ובכח הידים ביסוד - למעשה. וזה סוד, ומעשה ידיו מגיד הרקיע (תהלים יט, ב). והוא סוד, מידי אביר יעקב (בראשית מט, כד), שהיסוד הוא אביר יעקב, והידים מתחברים בו לתת מעשה לטפה, שהיא שם כבר מגעת לבחינת רקיע. ואז נקרא, ויעש אלהים את הרקיע (בראשית א, ז). ונמצא כי הידים הם לב' פעולות, או להגביהם למעלה, או להשפילם. להגביהם - כדי לקבל, ואז הם בסוד השרשים שפירשתי לך במקום אחר, שהם שרשי העץ [נ"א, הענף] שמהם נבנה. והוא סוד, שאו ידיכם קדש (תהלים קלד, ב), כמפורש במקום אחר. אך יש להשפילם, ואז הם בסוד המעשה. והנה בהעשותם, אז נחתמים בחותם זה של אהו"ה. והיינו כי בזה החותם נחתמים בסוד עשרה, דהיינו ה' כנגד ה'. וזה כי כבר ידעת הרכבת המאורות לכמה צדדים היא מתפרשת, והמאורות נחלקים בכמה מיני חילוקים, ונמצא שבזאת העשיה, הם מתחלקים בבחינה זו של ה' נגד ה'. והוא ממש חילוק של הדעת ה"ח וה"ג, וכן הידים חו"ג. וזה ממש ענין של עשרת הדברות, ובהם נאמר, מזה ומזה הם כתובים (שמות לב, טו), כי יש להם לכל אחד בחינה בזכר ובחי' בנוק', מתקשרות הבחינות זו בזו. וזה ממש הקשר של השמים והארץ ביחד. וזה ממש החותם של אהו"ה, שהוא בפרטות זה של בחינת קשר השמים והארץ. ולכן הוא ר"ת א'ת ה'שמים ו'את ה'ארץ, וזהו הנחתם בה' נגד ה'. ומכל אחד מאלה האצבעות תלוים כמה דברים בעניני ההנהגה

[103] ספר עץ חיים - שער מה פרק א מ"ת אור אמא מאור אבא כי אמא לוקחת מן השמאל ומהימין ואבא לוקח דרך ימין לבד. אבל הענין הוא כי כבר ידעת כי תדיר אתכליל שמאלא בימינא וכאשר אנו

השמאל הוא בימין עקרו ולכן נשאר השמאל כהה וכן כאן דכורא ז״א הוא שמים בימינא לכן בו ב׳ העטרין חו״ג מה שא״כ נוקבא ארץ הוא בשמאל כמ״ש (ישעיה מח/יג) אף ידי יסדה ארץ לכן בה רק עטרת דגבורות לבד

והנה בשמים שם היה האור, ובארץ כתיב (בראשית א/ב) והארץ היתה תהו ובהו וחשך שהנוקבא היא גבורות לבד ולכן אח״כ (בראשית א/ג) ויאמר אלקים יהי אור שנתן בה עטרת דחסדים [וכו׳[104]] כנ״ל והכוונה בזה שהאור הוא כח הטוב מסוד שם מ״ה והתפשטות גילוי שלמותו שהוא המבטל [כל] כחות הרע והסט״א שכן כשמתגלה קדושתו בארץ [אז] אין לסט״א ויצה״ר (כח) [מקום] להחטיא האדם וכן או״ה בשפלות וישראל הם במדרגה גדולה והחשך הוא סילוק קדושתו והוא הצמצום שעשה מקום שימצא הרע וסט״א למשול וגם מקום ליצה״ר להחטיא האדם וזה הוא ענין ז״א שמתחלק לב׳ חלקים שעד הפרסה הוא דכורא חג״ת סוד שמים ומן הפרסה ולמטה שם סילוק האור ושם מקום נוקבא נה״י בחינת ארץ ולכן שם התהו וחושך כו׳ שהאור אינו שם בטבעו עד שהוא ית׳ מגלה קדושתו גם בארץ וכמו שהיה בזמן שהיו ישראל בארצם ולע״ל שאז נאמר (זכריה יד/ט) והיה ה׳ למלך על כל הארץ וגו׳

וה״פ או״ר הם ה״ח שמתפשטים בה״פ חג״ת נ״ה והיינו שבנין ז״א ו״ק שהם ו׳ ימי בראשית עיקרם הם ה׳ ויסוד אינו אלא כללות וכמו שית׳ במקומו ולכן בכל מאור הוצרך להיות שם בחינת חסד וכמו שית׳ והאור הזה מתפשט בדכורא עד היסוד שבו ושם נשאר גנוז לצדיקים לע״ל בימות המשיח בסוף אלף הששי ומה שנותן לנוקבא אינו יוצא רק מים לבד והוא הטיפה אבל תענוג העקרי נשאר גנוז בו בסוד (תהלים צז/יא) אור זרוע לצדיק וכמ״ש רבינו הגדול (ז״ל בביאורו) [בפי׳] לתיקונים[105] והם סוד ה״פ מים שהם עצמם היוצאים מה״פ אור של אור הראשון ועיקר ה״פ או״ר נשארים ביסוד בסוד ה״פ טו״ב כמ״ש (בראשית א/ד) את האור כי טוב והם ג׳ מיל״ה[106] ופ״ה שבדעת בפה הם כלולים כולם ואח״כ נכללים ג״כ ביסוד

וענין גניזת האור הזה הוא שאם היה מתגלה בעצמותו לנוקבא היו כל הנבראים משיגים כבודו ית׳ ומשיגים עמקי תורה וטעמי המצות ורואים את גודלו בכל עת כי הנוקבא היא כוללת בנין התחתונים בכל פרטיהם כמו שית׳ במקומו ולא היה מקום ליצה״ר להחטיא את האדם [וגם לא היה שליטה לאו״ה על ישראל] וכמו שיהיה לע״ל לימות המשיח שלכך אז לא יהיה שליטה ליצה״ר וכמ״ש (קהלת יב/א) והגיעו שנים אשר תאמר וגו׳ [ואמרו רז״ל] (שבת קנא:) אלו ימות המשיח שאין בהם לא זכות ולא חובה וכן כתיב (ישעיה ס/א) קומי אורי וגו׳ ולכן עשה א״ס ית׳ גבול אל האור שלא יתגלה לארץ למטה בשלמותו רק יהיה נשאר גנוז במאורות עליונים ורק להוציא ממנו בדרך הארה דרך דופן לנוקבא[107] ר״ל שמתגלה קדושתו ית׳ למטה לארץ דרך מחיצות ומסכים והיינו שאין מתגלה לפי גילוי הקדושה בשמים אלא ע״י דברים טבעיים ורק לפרקים מראה נסים ונפלאות וכן גדולת ישראל והשגת התורה אינו בשלמותו ולא נתגלו כ״כ טעמי המצות

---

[104] לא מובן לי כל כך

[105] ע' ביאורים בהנאת תשמיש מהתיקונים, ע' תיקונים לט:&

[106] שער הפסוקים - פרשת מקץ (מזולתו) סוד גביע הכסף, יובן במה שהודעתיך, כי יוסף היא היסוד דז"א, אשר בו ה"ח, כי הכסף הוא בחסד, ולכן הגביע היה של כסף. גם כל חסד נקרא טוב, בסוד (תהלים כ"ג ו') אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי. והנה ה"פ טוב, הם בגימטריא גבי"ע. ונלע"ד חיים, כי גם גביע עולה בגימטריא מילה, שהיא ביסוד כנלע"ד. (ע"כ מזולתו): וכן ליקוטי תורה מקץ בשם מרה"ו

[107] ע' כללים סירס את הזכר

ומתיקות התורה והוא סוד המים שיוצאים לנוקבא לארץ שפעו ית׳ הנשפע כמ״ש (ירמיה ב/יג) אותי עזבו מקור מים חיים וגו׳

והנה ה״פ או״ר הוא אלף ל״ה והוא הדעת עץ החיים מהלך ת״ק שנה[108] בה״ס חג״ת נ״ה ששם מתפשט בסוד אור ונשאר גנוז ביסוד בכללות בסוד ה״פ טו״ב שהוא שם הדעת גושפנקא בסוד מיל״ה כמש״ל וכשתסיר תקפ״ה ממספר הנ״ל נשאר ה״פ מי״ם והם המים היוצאים מה״פ אור שהם נשארים גנוזים ביסוד ויוצא רק ה״פ מי״ם והם סוד הגבורות של החסדים שמים הם בסטרא דגבורות והיינו שיוצא החסדים בצמצום בסוד גבורות והוא סוד הפ׳ בשיר השירים (שיה״ש ח/ו) שימני כחותם וגו׳ כי עזה כמות אהבה וגו׳ (שם ה) רשפי״ה רשפי אש וגו׳ מים רבים לא יוכלו לכבות וגו׳ שהנוקבא מבקשת שיתגלה בה האור בעצמותו כמו שיהיה לע״ל שאז יתגלה בה האור ואז (שם ז) מים רבים לא יוכלו לכבות וגו׳ שהזיווג יהיה מתמיד ולא יכבה תשוקת הדכורא אליה כמ״ש רבינו הגדול (ז״ל) שם[109] והוא גילוי הקדושה שיתגלה לע״ל בארץ בלי הפסק כלל. מה שא״כ בזמה״ז גילוי קדושתו הוא רק לפרקים בעת הזיווג והוא מ״ש רשפי״ה וגו׳ הוא סוד ת״ק שנה של עץ החיים הגנוז ביסוד[110] מיל״ה ושם הם החסדים בחו״ג שלהם שהם סוד י׳ דרשפי״ה שהוא יו״ד דאתגליא בפומא דאמה והם רשפי אש סוד תענוג הזיווג שהגבורות הם ממותקים שם בסוד האור ויוצא רק מים אבל לע״ל אז מים רבים וגו׳ וכמ״ש.

פתח לא

יסוד דז״א הוא המאור הכולל כל המדרגות של כל הגוף[111] שהם כללי המדרגות שבפרצוף שע״י יורד הארה ממנו אל הנוקבא בנין התחתונים ולכן בהכרח שיהיה בו מקום בית קיבול אל כל ה״ח של חג״ת נ״ה שהם כל הגוף והם ה״פ טו״ב גי׳ מיל״ה[112] כמש״ל (פתח כו) ונמצא שיש בו מקום מגביל למאורות של הנהגת עוה״ב ולאורות של הנהגת עוה״ז וכבר נתבאר בנתיב הקודם שהחסדים של נו״ה וב׳ שלישי ת״ת הם היורדים ומתגלים משא״כ של ב׳ חו״ג ושליש ת״ת נשארים מח[113]וסים לכן גם כאן יורדים ב׳ שלישי

---

[108] ע' ספרא טו. וז"ל והחסד הזה משיוצא מראש ז"א הולך בכל החמש ספירות והוא סוד ה"ח ונגנז ביסוד צדיק כנ"ל והוא עץ החיים שהוא מהלך ת"ק שנה שהוא מבינה הגלגלת שנק' עץ החיים וכ"ז ידוע וכמ"ש בזוהר אזיל למטלנוי ת"ק פרסה שהוא ה"ס כידוע

ולג:. וז"ל ועץ החיי"ם הוא הוד כמ"ש עץ החיים מהלך ת"ק שנה והוא עד הוד כידוע

(תיקונים סז:) ומאי ניהו האי חותם דבה חיים, אלא דא עץ החיים, דביה בני חיי ומזוני נפקין, עץ ודאי ההוא דאתמר ביה עץ החיים מהלך ת"ק שנה, והאי עץ איהי ו',, וגם יש בדף קב:

[109]

[110] ע' ספרא טו. וז"ל והחסד הזה משיוצא מראש ז"א הולך בכל החמש ספירות והוא סוד ה"ח ונגנז ביסוד צדיק כנ"ל והוא עץ החיים שהוא מהלך ת"ק שנה שהוא מבינה הגלגלת שנק' עץ החיים וכ"ז ידוע וכמ"ש בזוהר אזיל למטלנוי ת"ק פרסה שהוא ה"ס כידוע

ולג:. וז"ל ועץ החיי"ם הוא הוד כמ"ש עץ החיים מהלך ת"ק שנה והוא עד הוד כידוע

(תיקונים סז:) ומאי ניהו האי חותם דבה חיים, אלא דא עץ החיים, דביה בני חיי ומזוני נפקין, עץ ודאי ההוא דאתמר ביה עץ החיים מהלך ת"ק שנה, והאי עץ איהי ו',, וגם יש בדף קב:

[111] ספרא ז: וז"ל וידוע שיסוד כולל כל הו"ק ולכך נקרא כל וכמ"ש בא"ר דף קמ"ג וז"ש דף ק"ל וכד ישלוף דא כל רוחין דלתתא יתערון עמיה ומאן אינון כתרין קדישין דז"א ואינון שיתא כו' ג' רוחי אינון דכלילן ג' אוחרנין והם חג"ת כלולין בנה"י ויסוד כליל כל נה"י כידוע

[112] שעה"פ מקץ (מזולתו) סוד גביע הכסף, יובן במה שהודעתיך, כי יוסף היא היסוד דז"א, אשר בו ה"ח, כי הכסף הוא בחסד, ולכן הגביע היה של כסף. גם כל חסד נקרא טוב, בסוד (תהלים כ"ג ו') אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי. והנה ה"פ טוב, הם בגימטריא גבי"ע. ונלע"ד חיים, כי גם גביע עולה בגימטריא מילה, שהיא ביסוד כנלע"ד. (ע"כ מזולתו): וכן ליקוטי תורה מקץ בשם מרח"ו

[113] כ

החסדים של ת״ת ושל נו״ה בתחתית היסוד ר״ל לאותו מקום שנגד נו״ה דז״א ששם באים החסדים בגלוי וכמו כן במאור המעביר המאורות למטה היה כן אבל במקום המקביל נגד חו״ג ושליש ת״ת היה מקום פנוי שלא ניתן שם כח לגלות למטה מאחר שאלו החסדים היו מכוסים ולא נתנו להגלות למטה

ואחר שירדו החסדים כפי הכנה שהיה לנבראים קודם החטא של האדם כמש״ל שניתן כח לקדושה תחילה וליצה״ט אז אח״כ ירדו הגבורות וירידתם היה קודם שעלו החסדים ממטה למעלה וירדו ג״כ תיכף ביסוד דז״א והוא כמש״ל שהחסדים ירדו תחילה כדי שבעת ירידת הגבורות ימצא כבר מיתוקים שלהם שכבר קדם להם החסדים שאין נותנים מקום שליטה כ״כ בסוד קדימת יצה״ט ליצה״ר ולכן ירדו הגבורות בעת שהיו החסדים בדרך ירידה ולא בדרך עליה ממטה למעלה שאז לא היה המיתוק כ״כ גדול והוא סוד גדול כמ״ש (סוכה נב.) יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום כו׳ ואלמלא הקב״ה עוזרו לא היה יכול לו כו׳ והנה החסדים הוא כח הטוב הנותן כח וסיוע לדחות היצה״ר והרע מן העולם והסיוע מלמעלה הוא בסוד אור ישר מלמעלה למטה משא״כ העולה ממטה למעלה הוא התעוררות התחתונים שמתגברים לעומת הרע ולהגביר כח הקדושה אבל אין בכח הזה כ״כ לדחות הרע שלא יהיה לו שליטה אם לא בדרך ירידת החסדים שהוא העזר מלמעלה, ולכן בעת שיהיו החסדים מסודרים בסוף היסוד שהוא סוד מדרגות של מאורות הראוים להנהגת עוה״ז בנה״י של מאור המעביר ההנהגה אל התחתונים מרוח לנפש שם היה מיתוק הגבורות בירידתם שם והיה ירידת החסדים תחילה כדי שכשירדו הגבורות לא יהיה להם מקום בז״א רק להיות עיקרם מתפשט לנוקבא והיינו כמש״ל שכמו באדה״ר קודם החטא לא היה יצה״ר יכול לבוא אליו לפתותו מאחר שבו בעצמו לא היה שום נטיה לרע כלל שהגבורות היו בו במיתוק גדול ולא היה יכול לבוא רק אל האשה שעיקר בניינה הוא מגבורות והוא מ״ש שמצד שקדם החסדים בכל בנייני המאורות שבז״א לכן הגבורות שנתפשטו בו לא היה עיקרם בשבילו שהרי בו צד החסד גובר ולכן היה עיקר ירידתם בשביל הנוקבא לבד שבה יש יותר אחיזה לסט״א וכמו שית׳ במקומו בס״ד

והנה יש הפרש בין החסדים לגבורות שהחסדים כשירדו היו בדרך קווין וכן היו סדורים שם ביסוד אבל אח״כ כשעלו היו בב׳ דרכים מקצתם דרך קווין ומקצתם דרך קו האמצעי אבל הגבורות היו בהיפוך שבעת ירידתם ירדו בשוה שלא בדרך קווין ורק כשנכנסו ביסוד נעשו דרך קווין ע״י החסדים שהיו שם ג״כ בדרך קווין וכל אלו סודות גדולים הט אזנך ושמע דברי חכמים וחידותם.

גדלות דז״א פתח סז

עוד עשו אורות יסוד אבא שבקעו מחזה דז״א ולחוץ בשני צדדי פרצוף יעקב בימין ושמאל והם מימין סוד נפשות של ערב רב ומשמאל סוד עשו שיצא בצדו של יעקב והוא כמ״ש שיסוד אבא הוא יסוד חכמה העליונה אשר המציאה מאורות האלו לצורך תיקון הבריאה והכל נשרש משם לצורך ישראל ששרשם הוא יעקב אביהם והם ג״כ אורות של נשמות ערב רב אשר יש בהם הרבה מניצוצי קדושה וענין הערב רב הוא דבר עמוק כמ״ש רבינו הגדול בכתביו[114] שב׳ כללות יש בקליפה והם אשר באו מישמעאל ועשו שהם

114

מאברהם ויצחק סמא״ל ורה״ב[115] ב׳ ראשי המדות רעות לא תרצח לא תנאף ב׳ כחות הנטועים בנפש הבהמיית תאוני וכעסני שהם מכונים בשם שתי בנות לוט[116] בכירה וצעירה שאלו כוללים כל המדות הרעות שהם נקראות כללות חיילין דסט״א חמור ושור בימינא ושמאלא שהם בקדושה ב׳ מדות חו״ג שהם ענפים של ז״א כח העונג שהוא בסוד אהבת חסד וכח הנקמה והעונש שבקדושה הוא לנקום מרשעים ולבער הרע מן הארץ וכן להיפוך בסט״א הם ראשי ב׳ המדות הנ״ל שלכן לעומת ב׳ אלו חו״ג שהם מדות של אברהם ויצחק בהיפוכא הם עשו וישמעאל והם בסוד מוץ וסובין ב׳ קליפות הסובבים את החטה

והשלישי הוא ערב רב שהם מסטרא דיעקב שיעקב מטתו שלמה ואין בו סיג ויצאו ממנו י״ב שבטי י״ה כולם קדושים אך עדיין לא נגמר הבירור לגמרי עד ימות המשיח שכבר כתבנו למעלה שמה שנוגע לקומה דנשמות עדיין לא נברר שהבחירה מסורה בסוד עץ הדעת טו״ר והוא סוד כח היצה״ר שנשאר באדם לפתותו לחטא ע״י שמראה קצת טוב שבו מפתה כמ״ש (משלי ה/ג) כי נופת תטופנה וגו׳ והוא נחש האוחז בעקב כמ״ש אחר חטאו של עץ הדעת (&) ואתה תשופנו עקב

והם סוד ב׳ שמות של יעקב וישראל ששם יעקב מורה על שעדיין לא נגמר הבירור והנחש יכול לאחוז בעקב משא״כ שם ישראל מורה על שניתן שליטה לקדושה על הסט״א והוא אחר הבירור וכמ״ש (&) כי שרית וגו׳ והוא בסוד (&) והוא ישופך רא״ש של ישראל כמש״ל ולכן כ״ז שית אלפי שנין דהוה עלמא שהבחירה עדיין מסורה והרע נמצא עדיין יש מקום לב׳ שמות שלו שבזמן שישראל עושים רצונו של מקום ומגיעים למדרגה עליונה שהסט״א נכפף תחתיהם אז נקראים בשם ישראל ואז יש להם שליטה על עו״ג משא״כ כשיצרם מתגבר עליהם אז הסט״א גובר אז ירודים ונכנעים לאומות ואז נקראים בשם יעקב

ובזה תבין עומק דברי תוה״ק ודברי רז״ל שהנה אמרו (&) כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה ופריך אלא מעתה הקורא לישראל יעקב כו׳ ומשני התם קוב״ה אהדריה כו׳ וצריך ביאור למה באמת נשתנה שם אברהם וישראל אבל הוא ענין עמוק בסתרי תוה״ק ובוא ושמע דברי אלקים חיים והוא שצריך שתדע שהדורות שקדמו לאברהם כולם היו בסוד התהו שעדיין היה שקוע כלל קומת אדם דנשמות ישראל בסט״א והם ב׳ אלפים תהו שארז״ל (&[117]) עד שנעשה אברהם בן מ״ח שנה ומאז התחיל הבירור

---

115 זהר ב/קע: רעותא קמיה, כלא קמיה כאין הוא חשיב, ואת אמרת דקריעת ים סוף קשה קמיה. אלא בזמנא דישראל אעברו לגבי ימא, ובעא קודשא בריך הוא למקרע לון ימא דסוף, אתא רהב ההוא ממנא דעל מצרים, ובעא דינא מקמי קודשא בריך הוא, אמר קמיה, מאריה דעלמא אמאי את בעי למעבד דינא על מצרים, ולמקרע ימא

(ספר הדע"ה ח"א דרוש ו' סימן ד' אותיות י'-י"ב):ורהב שותפים בשליטת פרעה ר"ל כי שליטת פרעה היה בכח שניהם. וכן הוא בהגהות מהרח"ו בפ' בשלח מ"ט א' על פסוק ויסר את אפן מרכבותיו. כתב שם מהרח"ו ז"ל. אפן גימט' סמא"ל. והרי לנו כי שליטת פרעה היה מסמ' ורהב יחד. וזה שאמר התיקונים דענינינו דלכך אמר פרעה לי יאורי ואני עשיתני בגין דחזא כתרין נוכראין בידא דסמ'. ור"ל שראה כי הוא המושל בכל הד' עולמות אבי"ע דקליפה. וחשב פרעה הרשע. שהמאציל עליון ית"ש סילק את רשותו מכל הקליפה כולה אלא

116 *

117 ב"ר צה/ג וז"ל ובן כמה שנים הכיר אברהם את בוראו בן מ"ח שנה הכיר את בוראו, וע' ע"ז ט. תנא דבי אליהו ששת אלפים שנה הוי העולם שני אלפים תוהו שני אלפים תורה שני אלפים ימות המשיח וכו' שני אלפים תורה מאימת אי נימא ממתן תורה עד השתא ליכא כולי האי דכי מעיינת בהו תרי אלפי פרטי דהאי אלפא הוא דהואי אלא מואת הנפש אשר עשו בחרן, וע' נוק' דז"א ב'

ותחלת הבירור היה סוד השלשלת שקבע השי״ת משמו באברהם ובזרעו כמ״ש רז״ל במדרש[118] והשלשלת הזה הוא התקשרות הקדושה באופן שלא יהיה שליטה גמורה לסט״א כפי הבחירה אלא שבסוף הסיבוב של שית אלפי שנין יוחזר הממשלה לקדושה וביער רוח הטומאה וגו׳ (&[119]) והוא סוד ה׳ משם הוי״ה שנקשר בשמו של אברהם והוא ה׳ אחרונה סוד כנסת ישראל[120] שכוללת כל ס״ר נשמות שלהם כמו שית׳ במקומו בס״ד וכמ״ש (&) ששמו ית׳ נקרא על ישראל, והוא ע״י המילה שנתנה לו לברית עולם להיות לו לאלקים ולזרעו אחריו שהוא סוד כללות תרי״ג איכות שברוח להאיר על התרי״ג שבנפש[121] שבזה מתקשר הנפש עם הרוח ואינו זז משם לעולם אף אם ירבה לחטוא ח״ו יוכל לחזור למקורו והוא מ״ש (&) שאברהם יושב על פתחו של גיהנם ומוציא משם הרשעים שחתומים באות ברית קודש והוא סוד האמונה ביחודו ית׳ שקשור בלב כל איש מישראל לעולם אם לא הרשעים הגמורים ח״ו שכפרו ביחודו והוא סוד החזרת הערלה הנאחז באות ברית קודש קוצו של ד׳ דאח״ד שהוא אל אח״ר ח״ו[122]

וז״ס מ״ש בזוהר[123] ה׳ ד׳ הוית כו׳ והוא כד נפקת מאתלטיא[124] כו׳ שהם כלל כנסת ישראל נשמותיהם בסוד הנוקבא שהיו שקועים בסט״א שע״י מצות מילה שנתנה לאברהם אז הם יכולים לצאת משם ולכן לא היה אברהם מוליד עד שניתן לו מצוה זו לאות ברית ולזרעו אחריו ומאז מד׳ נעשה ה׳ שתחלה היה בסוד דלה ועניה (&) בתחלת יציאתה משם בסוד נקודה לבד בעטרת הברית ואז נקשר הנפש ברוח בסוד ו׳ של השם ונכנס בד׳ ונעשה ה׳[125] והוא רוחא דשדי בגוה[126] שבזה היא כורתת ברית לדכורא כמ״ש (&) אין

---

[118] במדבר רבה ב/ב וז"ל איש על דגלו וגו' הה"ד (שם כ) נרננה בישועתך ובשם אלהינו נדגול וגו' אמרו ישראל להקב"ה הרי אנו מרננים בישועתך מה שעשית לנו בשמך נרננה בישועתך (שמות יד) ויושע ה' ביום ההוא את ישראל וישע כתיב כביכול ישראל נגאלים וכאלו הוא נגאל ובשם אלהינו נדגול שקבע הקב"ה שמו בשמנו ועשה אותנו דגלים שנאמר (במדבר ב) איש על דגלו:

[119] על פי זכריה יג/ב וז"ל ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ

[120] *

[121] יהל אור ג/לז:. סוד הענין שכל אבר יש לו איכות כי כולם הן תולדות הספירות וכל אחד יש לו פנימיות וחיצוניות ובפנימיות פועלת האיכות והבחיצוניות האיברים וכ"ה בתרי"ג מצות שכ"א הוא מעשה מיודח ויש לכ"א כוונ המיוחדת ולכן המצות בלא כוונה כגוף בלא נשמה וכו' תרי"ג אברים בגוף ותרי"ג איכות בנפש קבועים בגוף אף לעכו"ם ועוד יש תרי"ג איכות בנפש שאין קבועים בנפש אלא מושפעים מהרוח וזהו תכלית האדם ושלימותו והן באין מעשיית המצות וזה אור הלבנה בשלימות וכו' יודע שכל דבר שהוא כפול בא השני בגולם א' וכו' וכן הוא כאן שתרי"ג איכות השניים באים באבר א' והוא עט' הברית ובו נכלל כל התרי"ג מצות גדולה מילה וכו' ולכן אין העטרה מתגלה מעצמו בבריאת הש"י כמו כל האיברים אלא בעשיית האדם מצות הש"י וכו' ומצות המיל השהיא מצוה המשלמת תרי"ג הוא בעטרה ובוה ג"כ הכלל הנ"ל שהיא כולוה מהכל לכן היא שקולה נגד תרי"ג מצות וזהו ברי"ת שוהא הנוק' של היסוד שבה נכללת לאחד בסוד תש"י כנ"ל, ובהחסר מצות המילה כל המצות אינן פועלים כמו זכר בלא נקבה

[122] ע' גר"א תיקונים מב. ד"ה לא יפסיק וז"ל כל זמן שמאמין באחדותו ית' אפילו עובר כמה עבירות אינו מומר לכל התורה ואע"פ שחטא ישראל הוא ומצטרף למנין וכו'וזה הוא סט' דנחש בשאר עבירות אבל עקרב הוא המודה בעבודת כוכבים ומשתחוה לאל אחר וכן בבת אל נכר אז הקוץ (דהיינו האמונה) ח"ו מסתלק מצדו וזהו פירוד הגמור וכו'. וע"ש ד"ה דאיהי קוצא וע' עוד פעם

[123] ספרא (ל.) וז"ל ה' ד' הות בקדמיתא ומדאתעברת ביה בגווה אפיקת ו'.

[124] מוזכר בספרא ג. אבל קשה שהרי זה הסבר של ר' איזיק וצ"ע *

[125] תיקוני זהר דף מד/ב על עמודא דאמצעיתא דאיהי ו', דאיהי כריכא ביה כעזקא באצבעא, וסליקת בד' מן אדנ"י, דאינון תרין דרועין ותרין שוקין, עד דסליק לאת י' דאיהי אבא חכמה י'

תיקוני זהר דף נח/ב היא מסטרא דימינא, הלכה בשמאלא לגבי בעלה, וקבילת מניה בימינא ונחתא מליא (הלכה) לגבי צדיק, ובגין דא לא ראיתי צדיק נעזב וכו', (ובמאי) וכד נחתא מליא לגבי בעלה דאיהו ו', נהר דאתמשך מעדן, ו' עאל בד' ואתעבידת ה', ומה דהוה צדק אתעבידת צדקה לגבי עני דאיהו צדיק:

האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי והוא הברית שכרת השי"ת עם אברהם שע"י נעשית כלי לברר ולהוציא כל נשמות לסטרא דקדושה באופן שבסוף הסיבוב יוחזרו מבוררים בתכלית והוא נשאר קיים גם בגלות בעת שישראל ח"ו בשפל המדרגה ע"י רוב חטאותיהם ואינו סר מהם לעולם וכמ"ש (&) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו' להפר בריתי אתם כי אני ה' וגו' שכבר נקשרו בשלשלאין תקיפין ולכן מצוה זו אינו סר מישראל לעולם ולכן אינו זז שם אברהם משרשם לעולם

פתח סח

והנה בתחלה קודם שניתן מצות מילה לאברהם היה קליפת ישמעאל ועשו שהם התאוני וכעסני שקועים בקדושה בכח גדול והתחיל הבירור שיצא ישמעאל בפ"ע ונצטרף סיגי הכסף כמ"ש בז"ח בסופו (&) וע"י המילה יצא בפ"ע שלא יהיה לו שליטה גמורה על הקדושה והוא כח התאווני שנשבר ע"י מצוה זו ולכן נצתוה אברהם לימול את ישמעאל ג"כ ובזה נשבר כחו ואח"כ ביצחק אתברר ג"כ כח השני שהוא הכעסני ויצא עשו התוכא דדהבא[127] ויצא אדמוני וגו' (&) גבר אשיד דמא[128] ועי"ז נפרדו שני כללי כחות המדות רעות מסטרא דקדושה ויצא יעקב שלם איש תם נקי ומבורר שאף שהבחירה עדיין מסורה מ"מ אינם קשורים כ"כ בנפש הבהמיית שיהיו אחדים ממש עם הקדושה כמו שגרם ע"י חטאו של עץ הדעת וניתן הכנה לקדושה שסוף הסיבוב יוחזר הכל לטוב הגמור וכמ"ש (&) וצרפתים כצרוף הכסף ובחנתים כבחון הזהב שהם ב' ראשין דסט"א הנ"ל שיתבררו לעתיד והוא זוהמת הנחש דאטיל בחוה[129] ע"י עץ הדעת

וכשנולד יעקב נתקן ויצא הנחש בפ"ע שהוא עשו ואז הוקבע הדבר שכל שית אלפי שנין יהיה הבחירה מסורה שיוכל להיות שהקדושה תגבר כחה לגמרי או להיפוך ח"ו כב' אנשים נפרדים הנאבקים זה בזה והוא מ"ש (&) ויתרוצצו הבנים וגו' שני גוים בבטנך וגו' ורב יעבוד צעיר ולאום מלאום יאמץ והוא המלחמה שבין הנחש לאדם דקדושה כל זמן הבחירה וכמ"ש (&) ויצא הראשון וגו' והוא הקליפה שקדמה לפרי[130] שהוא יצה"ר הניתן באדם בתחלה בעת שיוצא מבטן אמו ואעפ"כ ואח"כ (&) יצא אחיו וידו אוחזת בעקב עשו שהוא השלשלת שכתבנו שבו נקשרו נפשות ישראל לקדושה והסט"א היא ככלב הקשור בשלשלת שראש השלשלת ביד המושל בו כדי שלא יהיה לו

---

[126] ע' ע"ח מוחין דצלם ו' וז"ל זווג אחד (בין אבא ואמא) התדיר א"צ שיעלו זו"נ בסוד מ"נ אמנם ההוא רוחא דשביק אבא באמא בביאה ראשונה אשר ההוא רוחא שורש זו"נ וכל שאר הנשמות הנמשכין מזווג או"א וההוא רוחא מספיק אז למ"נ. ומוזכר בלשון שדי במוחין ה'.

[127] זהר ב/קט: ויעל לוט מצוער וגומר, מגו הורמנותא דמלכא, אתפרשא מסטרא דימינא חד התוכא דקטורא דגולפא מתדבקא בגו התוכא דדהבא מסטרא דשמאלא, בגו מסאבו (דיצריה) (נ"א, דיוריה), ואתעביד קטורא חדא דאילנא. כד בעא יצחק לאתערא בעלמא בתוקפיה דדינא קשיא, אתתקף ופריש דרגין מקיומיהו, ואתתקף אברהם

[128] שבת קנו. האי מאן דבמאדים יהי גבר אשיד דמא

[129] (4) תיקוני זהר דף קיז/א

עביד חטאה), והאי ידיעה דקין איהו דאתגלי ליה, עד ההוא אתר דאתפשט, דעליה אתמר כי משרש נחש יצא צפע, בגין דאיהו משרש נחש דאטיל זוהמא בחוה, מלאך

[130] ספר השל"ה הקדוש - שער האותיות - אות י' יצר טוב (ד) ודע כי ענין יצר טוב ויצר הרע הוא כדמות יעקב ועשו, שלפי הנגלה עשו הוא הבכור מאחר שיצא ראשון, אבל באמת יעקב הוא הבכור הטפה ראשונה, כמו שפירש רש"י פרשת תולדות, ועשו שיצא ראשונה הוא הקליפה הקודם לפרי שהוא יעקב. כן באמת הנשמה קדמה לגוף, כי הנשמות נבראו כבר בבריאת עולם. וגם קודם שנולד משביעין אותו שילך בדרך הטוב, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (נדה ל, ב) על פסוק תשבע כל לשון. וגם תינוק בזמן שהוא במעי אמו שנר דולק על ראשו וצופה ומביט מסוף

שליטה גמורה שלבסוף יטול ממשלתו ממנו וכן לע״ל סוד הגאולה כמ״ש במדרש (&) מי תופס המלכות אחרינו כתב לו וידו אוחזת וגו׳ והוא העקב של יעקב שבו אחיזת הנחש

וכל מה שמבואר בתורה ביעקב ועשו הכל רומז למלחמה שבין סט״א לקדושה וסוד הבחירה והכל היה הכנה מה שיהיה אח״כ וסוד (&) ויאבק איש עמו עד עלות השחר שהוא סוד הגאולה העתידה וסוד עוה״ב של אלף השביעי (&) והיה לעת ערב יהיה אור וגו׳ שאז יתבטל הבחירה (&[131]) וביער רוח הטומאה וגו׳ לכן נקרא שמו ישראל שהוא רומז על שליטת הקדושה לסוף הימים ואין זה אלא הכנה לבד אבל מ״מ אח״כ (&[132]) הדר קוב״ה וקראו יעקב בעת שירד למצרים שהוא רומז על ירידת קומה דקדושה וממשלת הסט״א ע״י הבחירה המסורה שהנחש אוחז בעקב והוא סוד מצולות ים שעולה מנוקבא דתה״ר[133] ולכן נקרא מצרים ולכן הוא ית׳ הבטיח ליעקב וגילה לו סוד הזה שאעפ״כ שהבחירה מסורה אעפ״כ לסוף הכל הקדושה תשלוט וז״ש לו (&) אל תירא מרדה מצרימה וגו׳ והוא סוד הקשר הנ״ל שהוא ה׳ משמו ית׳ שניתן לאברהם שהוא מקושר בה׳ עילאה עלמא דחירו שהוא למעלה מן הבחירה שעי״ז תצא הקדושה משליטת הסט״א והוא אנכי דיצ״מ סוד נש״ר שם של אנכי[134] כמ״ש (&) כנשר יאיר כנו וגו׳ ולכן שם של ישראל אינו קבוע שלא ניתן לו להיות רק הכנה לע״ל שהרי עדיין נשאר סוד הבחירה כל ימות עולם והיינו ע״י שנפרדו ב׳ ראשי המדות שבנפש התאווני וכעסני שהם סוד מוץ וסובין של החיטה ונשאר נקי סוד יעקב מתתו שלימה

אבל מ״מ הבחירה מסורה להתקרב ג״כ אל הרע והוא ע״י שלא ניתקן עדיין חטא עץ הדעת טוב ורע לגמרי והוא סוד ערב רב שהוא נגד יעקב שע״י גרמו כמה רעות לישראל והחטיאו אותם והם שגרמו חורבן בית המקדש ע״י כח הרע המעורב בטוב לפתות את האדם בסטרא דקדושה כמ״ש (משלי ה/ג) כי נופת תטופנה שיצה״ר מראה היתר בדבר והוא סוד שאור שבעיסה[135] שאינו בגדר מוץ ותבן שהוא הרע הגמור אלא נעשה מעצם החיטה הזכה והוא סוד ערב רב שנשארים מעורבים בישראל שב׳ הקליפות עצמם נפרדו מהם כמ״ש (במדבר כג/ט) הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב שהם סוד ע״ב אומין עם עשו וישמעאל כל א׳ כלול מי׳ כמנין יתחשב כמ״ש רבינו הגדול בפירושו לפרשת בלק[136] אבל אעפ״כ ערב רב נשארים מעורבים בהם שהם עצמם כישראל ואין נבדלים מהם בכל דבר והיינו שאף שלא ניתן כח לסט״א לפתות נפש הישראל בעון גלוי

---

131 על פי זכריה יג/ב וז"ל ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ

132 ברכות יג. ולא יקרא עוד [את] שמך אברם אלא מעתה הקורא לשרה שרי הכי נמי התם קודשא בריך הוא אמר לאברהם שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה אלא מעתה הקורא ליעקב יעקב הכי נמי שאני התם דהדר אהדריה קרא דכתיב ויאמר אלהים לישראל במראות הלילה ויאמר יעקב יעקב מתיב רבי יוסי בר אבין ואיתימא

133

134 *

135 רע"מ ג/רלב: אמר רעיא מהימנא והא אוקמוה רבנן עליה טחול שוחק ואיהו שחוק הכסיל ובג"ד אוקמוה רבנן דמתניתין אוי לו למי שהשעה משחקת לו. וקהלת אמר (שם) טוב כעס משחוק. טוב כעס דכבד דאיהי מרה רצועה דקב"ה רצועה לאלקאה בה צדיקייא בעלמא דין במרעין בישין. במכתשין משחוק דשחיק לון בטחון בלכלוכא דהאי עלמא דשוחק לון שעתא בעותרא ועוד אדם דטחול איהו זחיל עפר ואיהו תקיף יתיר מאדם דמרה ובגין דערב רב אינון שאור שבעיסה ואינון אומין דעלמא דמיין למוץ יתיר מעכבין בגלותא ערב רב לישראל מאומין עכו"ם כמה דאוקמוה רבנן מי מעכב שאור שבעיסה מעכב. דאינון דבקין בישראל כשאור בעיסה. אבל אומין עכו"ם לא אינון אלא כמוץ אשר תדפנו רוח ועוד ונשא השעיר עליו כד רעותיה למעבד קורציא לקב"ה עם ישראל דאיהו נשא כל חובין דיכיל למסבל לון עד דאתעביד כבד כמשא כבד

136

אבל תחילת פיתויו ע״י התערבבות הרע בטוב כמ״ש והוא מ״ש (&[137]) גלוי וידוע כו׳ שרצונינו כו׳ מי מעכב שאור שבעיסה כו׳

פתח עח

ויש זמן שמתגלה גם שליש העליון המכוסה והוא או ע״י זמן המסוגל לכך או ע״י מצוה פרטית המסוגלת לזה הגילוי והוא בב׳ אופנים שכתב הרב ז״ל הא׳ בסוד הדורמיטא[138] והיינו בעת הנסירה שצריכה אימא ליתן תיקונים לבנין שלה שתהיה מקבלת הארות אלו מאימא כדי שתוכל להיות מוכנת לזיווג לקבל אורות החסדים של הדכורא וכמו שית׳ עניינו במקומו בס״ד ואז לצורך בנין הזה צריכה אימא לסלק הכיסוי שנותנת למאורות פנימיים של ז״א שעד החזה של חג״ת הם הבונים פרצופה שהם האבות שעסקו בחפירת ותיקון הבארות והוא בסוד ג׳ שמות של חג״ת א״ל אלהי״ם הוי״ה כשמסתלקים מהם ג׳ הויות שהם מוחין דגדלות אז נשאר מהם מ[139]״ה בסוד שם אדנ״י כמ״ש רבינו הגדול בביאורו לתיקונים[140] ולכן אז עומדת זקופה על נוקבא ומסלקת הכיסוי של החסדים למעלה ואז נבנית ע״י חסד וכמ״ש (תהלים פט/ג) עולם חסד יבנה שתחלת בנין העולם היה בגילוי חסדו ית׳ ואחר שכבר נבנה הוא בדין וכמו כן כאן שהנוקבא תחלת בנינה להיות שלם בסוד פרצוף ומוכנת להזדווג עם הדכורא כדי שיהיה תיקון לגבורות שלה להתבסם על ידי החסדים צריך שיתגלה החסד יותר משא״כ כשכבר היא בנויה ועומדת

וזמן הב׳ של גילוי החסדים הוא בעת שמתעלים נה״י דז״א אל חג״ת שבו כמו בתוספת שבת שאז מתנוצץ מעין אורות הנהגת עוה״ב שהוא חג״ת בנה״י שהוא הנהגת עוה״ב והוא סוד ביאת תוספת נשמה לישראל וכמ״ש (ברכות נז:) ששבת הוא מעין עוה״ב ואז מתבסמין הדינים ביותר והסט״א נטמנת בנוקבא דתה״ר כמ״ש בכמה מקומות בזוהר ולכן אז מתגלה הב׳ חסדים ושליש הסתומים בחג״ת

וזמן השלישי הוא ע״י מצוה פרטית המסוגלת לזה והוא מצות מילה כידוע שמצוה זו שרשית לכל תרי״ג מצות ועל ידה הוא תיקון שם ב״ן נפש הבהמית של האדם על ידי חסדים דשם מ״ה וכמו בעולם התהו שתחלת תיקונם היה על ידי מלך הדר שהוא גילוי

137

138 ספרא טז:. אתייחד יוד וכו' לעילא לעילא - עכשיו מפרש סוד הפסוק ויבדל אלקים בין האור ובין החשך שהוא סוד הנסירה כמש"ו. וסוד הנסירה הוא שמוחין דאבא מסתלקין להאיר לדעת ולנוקבא ואח"כ מסתלקין מוחין דאבא למעלה לשרשו ומתוך כך נחשכה הנוק' ששרשה בחכמה ואז כל הדינין שבדכורא ניתנין לנוקבא ובו נשארו כל החסדים ובשביל כך אין להם דיבוק יחד ונגסרו לבא פנים בפנים. וז"ס הדורמיטא דז"א שאין היו"ד נהיר בו"ד כמ"ש לקמן פ"ב שבעינים דז"א כלילן ו"ד שני גוונין ובהיות נהיר חוורא דא"א ע"י היו"ד אז עיניו פקוחות וא"ל נאמר (תהלים מד) עורה למה תישן ה' כמ"ש בא"ר דף קל"ו ובגין כן צלותא דישראל סלקא בגין דיפקח ויתסחון בההוא חוורא דכתיב עורה כו' וכן שם בדף ק"ל ע"א ובא"ז (רצ"ג ב'). וז"ש בא"ר דף קמ"ב ע"ב עד דעתיק דעתיקי סתימא דכלא פריש דא מן דא וחבר לון לאתבסמא כחדא וכד פריש לון אפיל דורמיטא לז"א ופריש לנוקבא מאחורוי דסטרוי ואתקין לה כו' הה"ד ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם ויישן מהו ויישן האי הוא דכתיב עורה למה תישן ה' ויקח אחת מצלעותיו מאי אחת דא הוא נוקב' כו'. וז"ש אתייחד יו"ד בלחודוי ר"ל שלא

טז:: כלילן ביה בההוא מפתח דסגיר כד סגיר אינון תרעין וכליל לון בגוויה כו' ע"ש. והוא הדעת והוא ת"ת כמש"ל והן המוחין דכליל לון בגוויה וזהו כיסוי פתחהא שסותם את התרעין בגוויה ומקבל החסדים ונוקבא הגבורות ונתקנים לזיווג כמ"ש בא"ר שם אפיל דורמיטא לז"א ופריש לנוק' מאחורוי דסטרוי ואתקין לה כל תקונהא ואצנעה ליומא דיליה למיתהא לדכורא כו' ויקח אחת מצלעותיו מאי אחת דא היא נוק' וסלקא ואתתקנא ובאתרהא שקיע רחמי וחסד

139 ס'

140 *

הארת יסוד א״ק שהוא מונח הכללי של כל העולמות שנתחבר ונתקשר עם שם ב״ן וכמו כן הוא בכל אדם בפרט שביאתו לעולם הוא יציאתו מן התהו להנהיג העולם ולתקנו והוא מלוכה שלו בסוד התיקון שתחלה יוצא נפש ב״ן שלו הבהמיית מן הסט״א שבה נשרשים כל המדות רעות וכל הקלקולים שהוא סוד השבירה והסיגים של התהו וצריך להתקשר עם מדרגת הרוח הניתן באדם מסוד הארת שם מ״ה שהוא נקרא על ידו בשם אד״ם והוא הבא לתקן כל המדות רעות שבנפשו ע״י הקדושה ומדות טובות שברוחו שהם במספר תרי״ג כמנין רמ״ח מצות עשה ושס״ה לא תעשה שנגד כל א׳ יש מדה רעה נגדו וברוח בא לתקנם והם תרי״ג איכות שבנפש מתקשרים בתרי״ג איכות שברוח[141] וכמו באדם יסוד הברית כולל כל אברים שבו כמו כן ע״י מצות מילה שבאבר זה נכללים כל תרי״ג איכות שברוח ולכן ע״י מצוה זו יכולים להאיר אח״כ כל המצות בנפש בהמיית שלו כמ״ש כל זה רבינו הגדול ז״ל בליקוטים[142], ולכן נקרא ברי״ת שבזה כרת הוא ית׳ ברית עם נפש הישראלי שהיא השלשלת הקשורה בו כמש״ל והוא ע״י שמסירים הערלה משם שהוא קליפת נוגה הסובבת הקדושה וכן באדם מדות שבנפשו שהם טו״ר מסוד עץ הדעת שכל מדה רעה יש בו ג״כ מן הטוב כמו כעס לנקום ברשעים וכדומה וכל זמן שהערלה שם אז היצה״ר והסט״א שבנפשו מקושר מאד בו עד שא״א לו להיות נתקן ע״י שם מ״ה ואדרבא אם היו מאירים שם בעת שהערלה שם אז היה מתגבר ביותר כמו שאנו רואים ברשעים שכל שהם חכמים יותר הם מרשיעים יותר ומהפכים הטוב לרע ולכן אין החסדים יכולים להתגלות למטה עד שמסירים הערלה מן הברית אז מתגלים החסדים בב׳ שלישים התחתונים דת״ת ובנו״ה שלו ואח״כ ע״י הפריעה אז מתגלה יותר החסדים שהוא ע״י שמעבירים ג״כ הקליפה הדקה הסובבת את הנפש ואז הקדושה מתגברת יותר ונותנת הכנה לנפש להתברר ולהיות נתקן ולכן מתגלה אז גם שליש העליון של החסד שבת״ת וזה נקרא ענין אונאה יותר משתות שבכל מקח ור״ל שאין מדרגת הארה קיימת אלא לשעתו בכדי להכין התיקון העתיד שעי״ז תוכל הרוח אח״כ לגלות כחות תרי״ג מדרגות שבו על תרי״ג שבנפש ולכן צריך להאיר עליו בכלל כל התרי״ג אבל אח״כ מסתלק אותו הארה ונשאר הדבר בהדרגה לפי בחינת האדם ועבודתו

פתח עט

ובזה תבין סוד גלות מצרים וענין מכירת יוסף שכתב הרב ז״ל שיוסף ידוע שהוא יסוד דז״א וענין גלות מצרים היה בסוד הבירור מן התהו להוציא משם נשמות של ישראל שבגלותא אז הערלה סובבת על היסוד ונתעלם אור השגחה עליונה והסט״א שלטה שהוא

[141] יהל אור ג/לז:. סוד הענין שכל אבר יש לו איכות כי כולם הן תולדות הספירות וכל אחד יש לו פנימיות וחיצוניות ובפנימיות פועלת האיכות והבחיצוניות האיברים וכ"ה בתרי"ג מצות שכ"א הוא מעשה מיודח ויש לכ"א כוונ המיוחדת ולכן המצות בלא כוונה כגוף בלא נשמה וכו' תרי"ג אברים בגוף ותרי"ג איכות בנפש קבועים בגוף אף לעכו"ם ועוד יש תרי"ג איכות בנפש שאין קבועים בנפש אלא מושפעים מהרוח וזהו תכלית האדם ושלימותו והן באין מעשיית המצות וזה אור הלבנה בשלימות וכו' יודע שכל דבר שהוא כפול בא השני בגולם א' וכו' וכן הוא כאן שתרי"ג איכות השניים באים באבר א' והוא עט' הברית ובו נכלל כל התרי"ג מצות גדולה מילה וכו' ולכן אין העטרה מתגלה מעצמו בבריאת הש"י כמו כל האיברים אלא בעשיית האדם מצות הש"י וכו' ומצות המיל השהיא מצוה המשלמת תרי"ג הוא בעטרה ובוה ג"כ הכלל הנ"ל שהיא כולוה מהכל לכן היא שקולה נגד תרי"ג מצות וזהו ברי"ת שוהא הנוק' של היסוד שבה נכללת לאחד בסוד תש"י כנ"ל, ובהחסר מצות המילה כל המצות אינן פועלים כמו זכר בלא נקבה

[142] *

בסוד הנהגת המזלות ופרעה הוא תנין השמים[143] הכולל אותם וכתיב (&) ויתן אותם אלקים ברקיע השמים ששם כל המזלות והסט״א בסוד (חגיגה יב:[144]&) הוילון שתחת הרקיע ושם הוא מקומם והוצרך יוסף לירד שם מתחלה להיות מרכבה לשכינה כמ״ש בזוהר[145] והוא לקשר הקדושה שם שיוכלו אח״כ נשמות ישראל לצאת משם והוא סוד המילה שמל יוסף את המצרים בשנות הרעב שז׳ פרות הטובות ורעות הם בסוד ז׳ מלכין קדמאין מפ״ר דמנצפ״ך כמ״ש במ״א באריכות מזה ושם נתדבקו המצרים בישראל (&) ויעבידו אותם בפרך בסוד הערלה הסובבת הברית ונסתמו כל החסדים

ולכן פרשה סתומה קודם ויחי שנסתמו עיניהם של ישראל כמ״ש רז״ל (&) והוא בסוד (&) ע׳ אורות המגולים של ב׳ שלישי ת״ת ונו״ה שהם כפולים מחסדים וגבורות ב׳ פעמים ע׳ שנסתמו אז ונשארו החסדים סתומים בשרשם בדעת והוא נשמת משה שהיתה גנוזה עד שהתחיל אור הדעת לגלות כחו בז״א והוא לידת משה אחר שנשלמו לס״ר והגיע הזמן לזכור ברי״ת להסיר הערלה הדבוקה שם וכמ״ש (&) ויהי בימים הרבים ההם וגו׳ וישמע אלקים וגו׳ ונזכר שם הזה לבד שהם הגבורות שהיו שולטים בלי ביסום גילוי החסדים שהוא גילוי שם הויה וכתיב (&) ויזכור אלקים את ברית״ו וגו׳ את אברהם וגו׳ שהם החסדים הסתומים שבחג״ת שגם הם יאירו ביסוד ואז הגיע זמן הסרת הערלה כמ״ש (&) היום גלותי את חרפת מצרים וגו׳ וכמ״ש (&) גם את בדם בריתך שלחתי אסיריך וגו׳ שאז ניתן להם מצוה זו להיות נקשר בו ית׳ שע״י יהיה להם הכנה לקבל כל התרי״ג מצות במתן תורה כמו באדם פרטי ע״י מצות מילה כמ״ש וז״ס הפסח שהקריבו אז ע״י מצות מילה וכתיב (&) וכל ערל לא יאכל בו וגו׳ שבזה נמשכו מע״ז שבידם[146] ונתגלה עטרת הברית סוד קוצו של ד׳ דאח״ד[147]

וז״ס מ״ש (&) ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות וגו׳ שאגודה זו הוא בסוד חג״ת אבהן ששם החסדים הסתומים והאיר שם למטה מן החזה בתחלה במקום ב׳ שלישים התחתונים ובנו״ה שהם ע׳ אורות של חסדים וע׳ של גבורות שהם סוד ס״ף מן יוסף כמ״ש הרב ז״ל וז״ש (&) והגעתם וגו׳ שב׳ המזוזות הם נו״ה שערי צדק והמשקיף הוא ב׳ שלישי ת״ת שע״ג ואח״כ (&) ופסח ה׳ על

---

143 ספרא תחתון י"ב י"ג - והטעם שהן אחרונים כי הם כוללין כל התיקונים כמ"ש בא"ר שם בתיקון י"ב ודא הוא תקונא קדישא עלאה דתריסר דמכאן כו' וכן מזלא כנ"ל. והן כנגד היכל ו' וז' שי"ב מזלות עם התנין הכוללם הם נגד ז' {יט::} כוכבים שהן ז' היכלות שהן ז' כפולות ב'ג'ד' כ'פ'ר'ת והן ששה היכלות ובהיכל הששי בו ו' היכלות הן י"ב והוא היכל הרצון שהוא פי ה' ושם הנשיקין כנ"ל ולכן פה כולל י"ב תיקונים נגד היכל הששי של הששי ת"ת שכולל כל הי"ב

וספרא יא:. וז"ל קל"ד ע"א תקונא תמינאה נפיק חד חוטא כו' הכל תלוי במזל כו' דכל קודשי קודשין דקודשיא בהאי מזלא תליין כו' ע"ש וכן אמר שם (ע"ב) במזל י"ג מזל תחתון כנ"ל וכ"ה בכל י"ג כמו בי"ג דגילופין יש שני גילופין שכוללים את כל הגילופים והן נכללין בא' שהן זו"נ כמו שני המזלות כידוע והוא ג"כ במזלות הרקיע י"ב מזלות ותלי שהוא כמלך שהוא נקרא תנין כידוע ובו נאחזין כל צבא השמים ונכללין בו וכ"ה באלו הגלופין א' שכולל את כולם ונקרא תנין והוא מתפשט באורך הראש וממנו מתפשטים כל הגילופים לכאן ולכאן כמ"ש בא"ר שם (קכ"ח ב') חוורא דיליה אנהיר לתליסר עיבר גילופין לארבע עיבר בסטרא חדא ולארבע עיבר בסטרא

144

145 *

146 משכו וכו' &

147 ע' גר"א תיקונים מב. ד"ה לא יפסיק וז"ל כל זמן שמאמין באחדותו ית' אפילו עובר כמה עבירות אינו מומר לכל התורה ואע"פ שחטא ישראל הוא ומצטרף למנין וכו'וזה הוא סט' דנחש בשאר עבירות אבל עקרב הוא המודה בעבודת כוכבים ומשתחוה לאל אחר וכן בבת אל נכר אז הקוץ (דהיינו האמונה) ח"ו מסתלק מצדו וזהו פירוד הגמור וכו'. וע"ש ד"ה דאיהי קוצא וע' עוד פעם

הפתח הוא שליש העליון של הת״ת שנתגלו חסדים שבו ששם הוא פתח הגוף מקום כתר של רחל ואז העביר הערלה והוא מ״ש (&) ועבר ה׳ לנגוף את מצרים וגו׳ וסוד אזו״ב הוא שליש העליון שכולל כל חג״ת והוא חב״ד שבו וטבלתם בדם אשר בס״ף ובזה נשלם שם יוסף ונתגלה הברית ואז יצא יוסף ממצרים כמ״ש (&) וישבע יוסף וגו׳ פקוד יפקוד וגו׳ והעליתם את עצמותי וגו׳ וכתיב (&) ויקח משה את עצמות יוסף עמו וגו׳ שנתגלה הדעת והאיר בחסדים ונתקשר היסוד בשרשו בדעת ונתגלה הנהגה העליונה הפנימיית ועי״ז נתבטל כחות הטבע (&) וה׳ הכה כל בכור וגו׳ שהוא תלי תנין השמים וכמ״ש (&) מבכור פרעה וגו׳ והבן דברים אלו מאד

נוק דז״א פתח ב

הנוקבא היא עשויה להעלות מעשה התחתונים למעלה והיא מתפעלת על ידם והיינו בסוד תכשיטין דילה[148] שכאשר התחתונים מעשיהם רצוים ומסודרים ע״פ התורה אז אנו אומרים שגם הנוקבא היא שלמה בסידור אברים ותכשיטים והוא שלמות בנינה שאז היא מוכנה לזיווג והיינו שכל מדרגות התחתונים המסודרים ע״פ התורה ראוים לקבל כל א׳ חלק שלמותו מז״א שהוא הדכורא כל מאור משפיע לעומת המקבלו ולכן כל כנסת ישראל שהיא הכנסיה של כל נשמות שלהם[149] שהם מצטיירים בה כפי שלמות מעשיהם וכן מורה ע״ש שהיא כונסת בתוכה כל האורות ומדרגות מבעלה ז״א שנקרא ג״כ בשם ישראל ע״ש ישראל שלמטה כל מדרגותיו מכוונים המה נגד כל פרטי נשמותיהם וסדריהם וכן ר״ת של כל הי׳ ספירות הוא ישראל[150] שהם כוללים כולם

וכן נוקבא היא נקודה אחת יצתה בתחלה כמשי״ת בשערים הבאים והיא נקודה האחרונה של ה׳ נקודות דכלל אצילות כוללת בראשית של כולם שהוא נקודת כתר שבה ולכן היא נקראת מראה[151] שהוא שעל ידה מתראים כל התחתונים למעלה וכמ״ש (שמות כג/יז) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך וגו׳ במקום אשר יבחר שהוא בהמ״ק שלמעלה וכאשר כולם מסודרים בסדר הראוי היא מתוקנת בתכשיטין שלה וע״י כל המדרגות שלמעלה מראים בה השפעתם וכמ״ש (בראשית כב/יד) ויקרא למקום ה׳ יראה אשר יאמר היום בהר ה׳ יראה שאמרו (&) כדרך שבא לראות כך בא ליראות שהמקום הנ״ל הוא הנוקבא שהוא מקומו של עולם וג׳ עלמין בי״ע שכמו שבשורש השרשים למעלה נעשה צמצום ומקום לעולמות באמצע נקודת מלכותו ית׳ כמו כן הוא במלכות שלמטה דאצילות שבה נעשה מקום לתחתונים הנפרדים

ושם העלה אברהם את יצחק בנו שהוא סוד שורש כל נשמות ישראל שעולים בסוד מ״ן אליה שהוא בסוד הגבורות כמשי״ת במקומו והם בסוד יצחק ואברהם הוא החסדים של הדכורא שבהם מתבסמין גבורות דידה וכל זה עשה אברהם הכנה בעקידתו של יצחק שממנו יצאו כל נשמות ישראל שיהיו כולם מוכנים לעלות להר ה׳ אל המקום הזה בתיקון מעשיהם לשעבד לבם למקום ולמסור נפשם לאהבת ה׳ במעשיהם הטובים ואז ה׳ יראה את הנוקבא מוכנת בתכשיטין אשר יאמר היום בהר ה׳ יראה שכל מדרגות שלו מתראים בה להשפיע לתחתונים

---

148 *

149 ע' נפה"ח א/יז וז"ל כנסת ישראל שהיא שורש הכנסיה של כל נשמות כלל ישראל יחד*

150 כחבחגתנהי"ם בגימ' תקמ"ו כמו ישראל

151 *

וכל בנין הנוקבא היה ע"י האבות שע"י נתגלה כבוד מלכותו בעולם שדורות הראשונים גרמו שנסתלק השכינה למעלה מז' רקיעים[152] ומציאות מלכותו ית' נתעלם מן התחתונים עד שהכחישו השגחתו וממשלתו ית' וכמ"ש רז"ל (&) מיום שנברא העולם לא היה אדם שקרא להקב"ה אדון עד שבא אברהם כו' והוא סוד הנוקבא שהיתה באתלטיא בעולם התהו שהם שני אלפים תהו עד שבא אברהם ואת הנפש אשר עשו בחרן וגו' (&) שמאז התחיל לפרסם ממשלתו והשגחתו לבני אדם ואז נפקא מאתלטיא[153] שהם סוד אמונת חיצוניות פילוסופיא הארורה והתחיל לגלות אמונתו ית' כמ"ש (&) והאמין בה' וגו' ע"י השגת התורה בסוד (&) ה' בחכמה יסד ארץ וגו' והוא סוד הברכה שברך השי"ת את אברהם כמ"ש (&) והיה ברכה שהיא התורה שנתנה לו ולזרעו אחריו ובזה התחיל להתגדל האמונה בארץ והוא סוד הנקודה של הנוקבא כשיצתה מן התהו ומאז התחילה להתגדל בסוד פרצוף והוא סוד ה' שנוסף בשמו שהוא ה' אחרונה[154] של השם כמו שכתוב (ב"ר יב/ט) בהברא"ם באברהם

וסוד מצות מילה בעטרת הברית ששם הוא שורש נקודה שלה וע"י נכרת לו ברית להיות לו לאלקים ולזרעו אחריו בהסרת הערלה הדבוקה בעטרה שהוא סוד הארור של הנחש אל אחר הנמשך אחר חיצוניות ושם בגילוי העטרה נעשה אחד בקוצו של ד'[155] והוא בסוד בנין הנוקבא בחכמה[156] י' של השם שהאמונה קשורה בחכמת התורה ואין החכמה הזאת יכולה להתגלות אם לא בהסרת דעות המשובשות הנמשכים מחכמה חיצונית וכמ"ש (&) אם אין חכמה אין יראה שיראה היא נקודת הנוקבא התלויה בעטרת היסוד והוא חכמה דידה הקשור בחכמה עילאה י' דאדנ"י בי' דהוי"ה[157] והיינו שיסוד היראה הוא

---

152 (ב"ר יט/ז) עיקר שכינה בתחתונים היתה, כיון שחטא אדם הראשון נסתלקה שכינה לרקיע הראשון, חטא קין נסתלקה לרקיע השני, דור אנוש לג', דור המבול לד', דור הפלגה לה', סדומיים לו', ומצרים בימי אברהם לז'. וכנגדן עמדו ז' צדיקים, ואלו הן אברהם יצחק ויעקב לוי קהת עמרם משה, עמד אברהם והורידה לו', עמד יצחק והורידה מן ו' לה', עמד יעקב והורידה מן הה' לד', עמד לוי והורידה מן הד' לג', עמד קהת והורידה מן הג' לב', עמד עמרם והורידה מן הב' לא', עמד משה והורידה מלמעלה למטה, ע"כ

153 ע' לעיל

ב"ר צה/ג וז"ל ובן כמה שנים הכיר אברהם את בוראו בן מ"ח שנה הכיר את בוראו, וע' ע"ז ט. תנא דבי אליהו ששת אלפים שנה הוי העולם שני אלפים תוהו שני אלפים תורה שני אלפים ימות המשיח וכו' שני אלפים תורה מאימת אי נימא ממתן תורה עד השתא ליכא כולי האי דכי מעיינת בהו תרי אלפי פרטי דהאי אלפא הוא דהואי אלא מואת הנפש אשר עשו בחרן, וע' גדלות דז"א סז

154 גם בגדלות דז"א סז הסתפקנו בזה

155 ע' גר"א תיקונים מב. ד"ה לא יפסיק וז"ל כל זמן שמאמין באחדותו ית' אפילו עובר כמה עבירות אינו מומר לכל התורה ואע"פ שחטא ישראל הוא ומצטרף למנין וכו'/וזה הוא סט' דנחש בשאר עבירות אבל עקרב הוא המודה בעבודת כוכבים ומשתחוה לאל אחר וכן בבת אל נכר אז הקוץ (דהיינו האמונה) ח"ו מסתלק מצדו וזהו פירוד הגמור וכו'. וע"ש ד"ה דאיהי קוצא וע' עוד פעם

156 אבא יסד ברתא זהר ג/רנח.

157 ע' תיקונים קיח. וז"ל איהו יו"ד דאתמר ביה ה' קנני ראשית דרכו, דאיהי עשרה דורות, ותב לה לאתרה, אתקרי בראשית, ומתמן זכה לאורייתא דאתייהיבת על ידיה והאי י' איהי מיעקב וי' מישראל, י' מאדנ"י י' מיקו"ק, וז"ל הגר"א שם ד"ה והאי יו"ד וכו' דיעקב וישראל הן דרגין דהוי"ה ואדנ"י והן ב' יודי"ן זה בעקב דאדנ"י נוק' יעקב וזה בראש הוי"ה דכורא ישראל ועמש"ל סתנ"ו וז"ל שם תיקון נ"ו *

ספר שערי הלשם חלק ב - סימן ב - פרק ג - חטא אדה"ר ותיקונו במהלך הדורות

אדה"ר הן במחשבה והן במעשה. וכמ"ש בסנהדרין ל"ח ע"ב כופר בעיקר היה מושך בערלתו היה. ושניהם הוא באות י'. כי המחשבה הרי הוא באות י'. חכמה מוחא. וכן חטא הברית הוא ג"כ באות י'. כי הזרע הוא טפה דיו"ד (הנמשך מהמוח) וכנודע כ"ז, והוא האות י' דיעקב י' דישראל י' דאדנ"י י' דהוי"ה י' דשד"י והוא נקודת הי' דקוצו של ד' דאחד. וכמ"ש כ"ז בתיקונים תי' ס"ט קי"ח רי' ע"ב. ובריש תיקון כ"א מ"ב ע"א וק"ה א' בהגר"א שם ע"ש:

האמונה הזאת וצריך להזהר שלא להכניס שם ח״ו מחכמה חיצונית שע״ז נאמר (&) מחלליה מות יומת (&) מאן דעייל לחלל דילה כו׳ שהוא זוהמת הנחש דאטיל בחוה שעי״ז נמשך ערלתו והיה קוצץ בנטיעות והוא מ״ש (&) דאברהם יושב על פתחו של גיהנם כו׳ לבד הבועל ארמית דנמשכה ערלתו כו׳ שהוא מה שנמשך אחר אשה זרה כמ״ש במ״א באריכות מזה

וכן אברהם התחיל לגמור פרצופה ותחלה היה באתלטיא בסוד שני אלפים תהו עד שיצא מאור כשדים ונאמר לו (&) לך לך וגו׳ אל הארץ אשר אראך גו׳ שהוא ארץ העליונה נוקבא ונתקשר בנקודה זאת כמ״ש (&) והאמין בה׳ גו׳ כמש״ל וכל ענין האבות בסוד הבארות הכל היה לבנותה בסוד פרצוף וכמשי״ת בשערים הבאים בס״ד ולכן כתיב (&) מה ה׳ אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו׳ שנקודה זאת העיקרית של הנוקבא שהיא נבנית ע״י עבודת התחתונים שהוא כולל כל המדות וכל התיקונים שהם אברים דילה כמשי״ת בס״ד

פתח ג

נוקבא הזאת העיקרית נקראת מלכות שהוא סוד גילוי מלכותו ית׳ על ידה והוא קשר של כל הנמצאים התחתונים וכוללת כל הכחות של כל המאורות והוא חלק האחרון של כל ספירות ז״א כי שורש התחתונים הוא חלק האחרון דהיינו הכח האחרון הנמצא בכל ספירה שכולם מתקשרים בה שהתחתונים כוללים כל הכחות וכל פרטי המאורות הנמצאים בז״א וחק הזה הממציא הנבראים של מטה והמנהיג אותם הוא נקרא מלכות שבהם מתגלה כבוד מלכותו ית׳ והם סוד כל הי״ס הנכללים בנקודה האחרונה של האצילות שהיא ה׳ אחרונה של הוי״ה רק שאח״כ במדרגה הולכת ומתגדלת שהוא ענין גילוי מלכותו שמתפרסם וניכר יותר לנבראים ע״י התגלות כחו ית׳ כמשי״ת בס״ד והנה תחלה היתה הנוקבא בעולם התהו נקודה אחת לבד וביציאתה מאתלטיא להיות בגדר התיקון אז נתוספו בה ט׳ ספירות דשם ב״ן וכל הי׳ ספירות דשם מ״ה והיינו שמנקודה נעשה בסוד פרצוף שכל הכחות שהיו סתומים בה נתגלו עתה בפועל והוא ענין מלכותו ית׳ שתחלה צריך להבין בכלל שהוא מלך העולם ומנהיגם בכלל ודבר זה אינו מתבטל לעולם שגם בעת שישראל בתכלית השפלות ואין השגחתו מתגלה כ״כ בפרטות אנו ממליכים אותו באמונה לבד וכשהארתו מתגלה בפועל ובגלוי בסדר נכון ע״פ חיבור התורה והמצות[158] אז אנו ממליכים אותו ית׳ מצד הכרת השגחתו והוא סוד התפשטותה בבחינת פרצוף

והוא על כמה מדרגות או מן החזה ולמטה לבד או בכל קומת ז״א בין באחור ובין בפנים כמשי״ת במקומו בס״ד ובעת התהו לא היה בה רק בחינה תחתונה של הנקודה והיינו עשירית שבעשירית ור״ל שלא יצא ממנה רק כתר שבה שהוא מבחינה תחתונה של פרצוף שלמעלה ממנה שאינו מגוף ענין הפרצוף שלה ולכן אמרו בספ״ד (ג.) וארעא אתבטלה שלא מלכה כלל בעולם התהו ר״ל שמבחינת עצמה לא יצא כלל וכמ״ש שם במקומו וגם זה הנקודה לא נתגלה כתרה בכל החלקים רק בחינת עשירית מלכות בכלל לבד, והיינו כמ״ש במקומו שהתהו הוא שיעור המחשבה כפי הנהגת הנבראים בזמן שהקלקול גובר מאד וכן הוא בסוד מלכות בעת שהרשעים גוברים בעולם כדור אנוש ודור הפלגה שהיו מכחישים השגחתו ית׳ ונמצא שהיה מלכותו בעולם מתעלם מאד ורק דקרו ליה (&) אלהא דאלהיא בכלל סיבה ראשונה והוא סוד כתר של המלכות שהוא עילה ראשונה וגם זאת לא בבחינת סיבה גורמת כל הפרטים רק על עלול הראשון לבד וכפי

[158] ע' לעיל ז"א כ"ג שחיבור מ"ה וב"ן היא חיבור של תורה ומצות

דעת הפילוסופים הרשעים [אשר] (ש)האמינו רק מציאת עלול ראשון כללי מסיבה ראשונה וכל שאר עלולים נמשכים מעלול הראשון וחשבו שסיבה ראשונה אינו משגת (מ)זולתו רק את עצמו כפי דעתם המזוהם הרי זה סוד יציאת נקודת מלכות שבכתר שלה לבד

אבל אח"כ אחר התהו שהתחיל להתפרסם מלכותו ית' בעולמו ע"י אברהם אבינו וזרעו אז נשלם נקודה זו בשלמותה שהוא שורש האמונה שמלכותו ית' שולט על כל הנבראים ומשגיח עליהם בכללות והוא סוד מילוי הנקודה בכל חלקי י' ספירות שבה אבל הוא בכלל ולא בפרט (וכמש"ל) [וכמ"ש למעלה] בנתיב עגולים ויושר שהנהגה כללית הוא מה שנוהג בטבעו שלא ע"פ דרכי התורה ומצותיה רק לקיום העולם [כמו הנהגת האומות] וכן היה הדבר בתחלת ביאת אברהם שאז נתפרסם ע"י האמונה בארץ שהוא ית' בעל הבירה כמ"ש במדרש (&) אבל בהנהגה טבעיית לבד בסוד עגולים שהרי עדיין לא היה גילוי השגחה ע"י התורה ומצות רק בבחינה אחת [ב]מצות מילה שנתנה לאברהם שמצוה זו כוללת כל התרי"ג מצות (כמש"ל) [כמ"ש למעלה] וכמו כן נתפרסם השגחה בכלל במה שהוציאו ית' מאור כשדים וז"ס מ"ש הרב (ז"ל) שנקודה ראשונה של הנוקבא הוא בעטרת היסוד דדכורא שמציאותו ית' הוא סוד ז"א מתגלה ע"י ממשלתו ומלכותו הנוקבא בבחינה נקודה הכללית בסוד אמונה ביחודו ית' בהכחשת וביטול אמונת ע"ז שהוא סוד העברת הערלה מעל הברית

וענין הערלה הזאת הוא דבר עמוק והוא כי ארז"ל (&) שבעה רקיעים הם וילון רקיע שחקים כו' ואמרו וילון אינו משמש כלום רק יוצא שחרית כו' רקיע שבו חמה ולבנה כו' שחקים (שבו) [ששם] רחיים עומדים כו' והיינו שהנהגה הטבעיית הוא ע"י כוכבים (ומזלות) שברקיע השני ושם הוא סוד כל הע"ז וכל החכמות חיצוניות במה שתולים הכל בטבע וכן הע"ז בהשפעת הכוכבים שהיו חושבים שהממשלה נתנה להם בלא שינוי כלל והכוכבים (ומזלות) הם ברקיע השני שהוא דרגא דיסוד דכלל העולם התחתון וכמו שיסוד מקור המשפיע לזולתו כמו כן משם השפע לארץ התחתונה שהוא דרגא דנוקבא והערלה הסובבת על זה היסוד הוא הטבעי השולט בו יסוד כל הקליפות ודעות המשובשות התולים (הטבע) [ההשגחה] בחסרון וסילוק השגחה עליונה שעבים סתר לו (איוב כב/יד) ולא ישגיח בנבראיו והוא האוטם והכיסוי על מקום ירידת השפע ושער השמים אבל אברהם על ידי שעל ידו התחיל גילוי הנהגה פנימיית בביטול הטבע ע"י שניצול מאור כשדים וכמה נסים ונפלאות שנעשו לו אז נראה לכל השגחתו ית' והוא הסרת הערלה ופתיחת שער השמים והוא מסוד שחקים שלמעלה מן המזלות שמשם בא מזון הצדיקים למעלה מן הטבע כענין המן שאכלו ישראל במדבר וכדומה והם ב' מדות המנהיגים עוה"ז נו"ה בחסד ודין במיזוג

וכבר נתבאר שענין קשור האמונה הזאת ביחודו ית' הוא בסוד עטרת היסוד שהוא מקור גילוי השפעתו ויחודו ית' והוא הגורם החזרת הרע לטוב בסוף הסיבוב ע"י קשר היחוד והוא מ"ש הרב ז"ל[159] שלכן נשאר שרשה בעטרת היסוד לעולם מצד שעד שם מאיר אורות יסוד דאימא וכל בנינה הוא משם והיינו שאימא הוא התשובה למעלה מו' ימי בראשית כי שם חוזרים כל המאורות אחר סבוב הנהגת ו' אלפי שנין אל הטוב שאין שם סט"א שולט ויסוד אימא הוא השורש ויסוד הבנין של ענין החזרת הרע לטוב שהוא מקושר עם שורש גילוי מלכותו ית' ע"י האמונה ביחודו (ית') ובזה תתעלה באלף השביעי למעלה

159

לאימא כמ"ש בסוף ספ"ד (לו:) קרן ביובלא אתעטר וכמ"ש בפירוש רבינו הגדול (ז"ל) שם[160]

והיינו שבסיבת יסוד ושורש התשובה המשקיף להחזיר כל הנמצאים אל שורש העליון הזה נמשכים לה תיקונים והארות המוכנים לזה העליה והוא מ"ש הרב (ז"ל) שדרך שם לה אורות ומתקנים אותה והוא ג"כ סוד כלל תיקון כנסת ישראל נשמותיהם שהם מקושרים בו ית' בסוד השלשלת שכתבנו למעלה שהוא ה' של אברה"ם ה' אחרונה של השם נוקבא[161] הנ"ל וע"י נשמרים שלא יתבטלו לעולם ח"ו אפילו בהיותם בשפל המדרגה בגלות סוד נקודה אחת שאין ניכר בעולם מעלתם רק כלל מציאותם [בעולם לבד ואף מציאותם] הוא בירידה התחתונה והוא סוד עשירית הנקודה לבד ומ"מ כל השלמות וכל המדרגות נשאר שם תוך הנקודה הקטנה הזאת בהעלם ובכח לבד ע"י התורה שנאמר (&) כי לא תשכח מפי זרעו כלל התורה שבכתב ושבע"פ שהוא בעטרת היסוד המייחד ב' התורות בי"ג מדות שהתורה נדרשת בהם וכל מדרגות של כנסת ישראל בעלייתם וירידתם לפי הזמנים ולפי עבודתם הוא עצמו סוד הנוקבא עלייתה וירידתה בכל המדרגות שבה [כאשר ית'] (כמשי"ת) בס"ד וכן התיקונים הניתנים לישראל שיהיו לבסוף חוזרים בתשובה ומתנקים ע"י אורך הגלות הוא יסוד מקור התשובה מסיוע דלעילא והבן מאד
נוק' דז"א פתח כג

והוא ענין עמוק מאד כמ"ש (&) למנצח על איל"ת השחר וגו' אל"י אל"י למה עזבתני וגו' והוא סוד הג' אבהן שגוללין האבן מעל פי הבאר והם ג' גוונין א'דום י'רוק ל'בן ונוקבא היא בסוד גוון ת'כלת[162] דשם אחיזת המו"ת בתהו"ם דשאצ' כולא ובוא ובוא וראה נפלאות מתוה"ק ותראה שסוד העיבור של הולד הוא ממש כענין דיבוק זו"נ אב"א והלידה היא הנסירה והיינו שכמו זו"נ עצמם בנינם ע"י או"א עילאין שהם תמיד פב"פ וזו"נ כשהם אב"א אז אימא לבד נהירא ביה בז"א משא"כ בעת הנסירה אז מסתלקין מוחין דאבא לשרשם להביא עוד מוחין יותר גדולים ואז אתחשכה נוקבא ואח"כ ננסרה לבוא פב"פ כמש"ל בשם רבינו הגדול ז"ל והנה כמו כן הוא זו"נ כשהם בתיקונם בזיווג פב"פ והוא נותן בה הטפה והנוקבא מתעברת ממנו אז זו"נ הם במדרגת או"א אל הולד שהוא סוד בנין הנשמות והשפעת הטובה לנבראים כמ"ש ואז זו"נ במדרגות או"א שהם רחוקים מן הסט"א בעת זיווגא פב"פ שלהם שאין להם אז אחיזה בהם ומ"מ כ"ז שלא נשלמו המאורות של הולד שהוא הטוב המעותד לבוא לתחתונים ואין ראוים להתגלות להם כ"ז שלא נתגלו בהרחבה שהוא סוד בנין האברים שלהם בהתפשטות שעדיין הסט"א יש לה שליטה שלא יהיה נשפע הטוב למטה לעוה"ז רק יהיו נשארים למעלה כמו כל זמן הגלות שהתיקונים שנעשה בכל הזיווגים נשארים למעלה כמש"ל ואז המאורות האלו הם בסוד אב"א שהרי בהכרח שבודאי ימצא שם סוד דו"נ והם טפה דנוקבא ודדכורא כמ"ש (&) אביו מזריע לובן כו' אמו מזרעת כו' ובתחלה נכלל טפת אודם של הנוקבא שנותנת בטפה דדכורא שהיא מציירת שם האברים שהם מטפה דדכורא והוא סוד דבוקם אחור באחור והם הגבורות עם החסדים שבכל נשמה ובכל השפעת כלל המאורות הראוים להיות ניתן למטה הם מצד הדינים ע"פ מעשיהם והטוב הנשפע הוא החסדים וכ"ז שאין נשלמים להיות נגלה למטה אז אם היו נשפעים למטה היו הקליפות מתאחזים שם בסוד[163] (חגיגה

---

160 @

161 גם בגדלות דז"א סז ולא ידענו מקור לזה

162 זהר ג/רעה.

163 חזר הקדוש ברוך הוא על כל מדות טובות ליתן לישראל ולא מצא אלא עניות אמר שמואל ואיתימא רב יוסף היינו דאמרי אינשי יאה עניותא ליהודאי כי ברזא סומקא לסוסיא חיורא

ט:) יאה עניותא לישראל בגלות שהטובה היה גורם להם קלקול כ״ז שהסט״א נמצא בעולם ויצה״ר שולט וצריכים להיות נגנזים בסוד טפה דחסדים

ובזמן העבור אז האברים הם מצטיירים וניכר כל חלק לעצמו לובן של הילד בפני עצמו והאודם בפ״ע והוא זמן הנסירה של החו״ג זה מזה ואז נכנסים בולד סוד האותיות שהם ציורי האברים עצמם והציור הוא ע״י הנקבה שהוא בסוד מוחין דאימא שמאירים בטפה הזאת הוא התלבשות אימא בז״א ואז הם דבוקים יחד ואח״כ מאיר בה אבא והיינו מ״ש[164] ואתנהרית אימא על ידי מוחין דאבא שנסתלקו למעלה והוא סוד מ״ש שבכל זמן העיבור (&) נר דולק על ראשו כו׳ נהירו דאוירא והוא אור הענגים שמסתלק לשרשו ושם רואה מסוף העולם כו׳ והיינו מזלא דיליה אבל העובר עצמו אין לו האור הזה

ואז הנוקבא אתנהירה ממוחין אלו העליונים ונותנת כח לולד שיהיה יכול להשיג כל השלמות למטה להאיר בנפשו והוא נסירת הנפש מן הרוח[165] שברחם האם הנפש והרוח קשורים זה בזה ובעת הלידה אז הנפש הוא לבדו כי (&) עיר פרא אדם יולד ואח״כ בא הנפש בסוד פב״פ עם ז״א הרוח שהוא מאיר בנפש ע״י מצות מילה שאז נקשרים תרי״ג איכות שברוח[166] עם הנפש ומתחיל הרוח לכנוס בו בהדרגה בסוד יצ״ט עם יצה״ר בתשלום זמן גדלותו כשמגיע לי״ג שנים

וכ״ז שלא נשלם הנסירה בזמן העיבור אז צריך שמירה יתירה לנפש הולד ולכן אז צריך שיהיה נשמר ברחם האם והם הב׳ דלתות וב׳ הצירים שקבלה הנוקבא מסוד אימא בעת שהיתה בז״א הוא הדלת וציר הראשון והוא מ״ש שמקבלת מז״א ר״ל בעת שאימא מתלבשת בו ואח״כ דלת וציר השני שמקבלת מאימא ר״ל מה דאתנהירה ממוחין דאבא שלא ע״י ז״א ואלו הם העושים שמירה אל הנפש של הולד שיהיה מדובק ונכלל עם הרוח ולא יצא לחוץ בסוד נפל כי אז הסט״א היתה מתעצמת בנפשו עד שלא היה יכול לבוא לידי תיקון והוא סוד דבוק זו״נ אב״א שלא ינקו החיצונים מן האחוריים ואח״כ בעת הלידה מקודם אתחשכה נוקבא והוא חשכת הנפש כמ״ש (&) שבא מלאך וסוטרו על פיו ומשכח

---

164 זהר ב/קעו: ספרא טז: וז"ל הגר"א טז:. אתחשכת נוקבא ואתנהירת אימא ומתפתחא בתרעוי - הוא כנ"ל על ידי הסתלקותו של יו"ד למעלה אתחשכת נוקבא שבניינה הוא על ידי היו"ד ובהסתלקותו לעילא מביא חו"ג יותר מאירים כידוע שזה סיבת עלייתו למעלה ואתנהירת אימא עי"ז בזיווגא לתת מוחין ולכך עלה למעלה שהמוחין הוא מלמעלה למעלה עד א"ס כידוע וכשמביא מוחין מזדווג באימא ואתנהירת אימא והוא עיבור

ספרא יז:. וז"ל ואח"כ סדר הנסירה בפסוק ויבדל אלקים כו' בתחלה התייחדות היו"ד שאין נהיר בדעת ואח"כ סליק ונפיק מרישא דז"א ואח"כ יציאתו למעלה עד שמגיע לשרשו וע"י כך כל הדינין יורדין לנוקבא ואתחשכא ואח"כ מביא המוחין מלמעלה למעלה ואתנהרית אימא וזהו ויבדל ועי"כ ננסרה הנוקבא. וז"ש אתייחד כו' ובתר כן סליק בדרגוי לעילא לעילא. אתחשכת נוקבא ואתנהירת אימא

165 ?*

166 יהל אור ג/לז:. סוד הענין שכל אבר יש לו איכות כי כולם הן תולדות הספירות וכל אחד יש לו פנימיות וחיצוניות ובפנימיות פועלת האיכות והבחיצוניות האיברים וכ"ה בתרי"ג מצות שכ"א הוא מעשה מיוחד ויש לכ"א כוונה מיוחדת ולכן המצות בלא כוונה כגוף בלא נשמה וכו' תרי"ג אברים בגוף ותרי"ג איכות בנפש קבועים בגוף אף לעכו"ם ועוד יש תרי"ג איכות בנפש שאין קבועים בנפש אלא מושפעים מהרוח וזהו תכלית האדם ושלימותו והן באין מעשיית המצות וזה אור הלבנה בשלימות וכו' יודע שכל דבר שהוא כפול בא השני בגולם א' וכו' וכן הוא כאן שתרי"ג איכות השניים באים באבר א' והוא עט' הברית ובו נכלל כל התרי"ג מצות גדולה מילה וכו' ולכן אין העטרה מתגלה מעצמו בבריאת הש"י כמו כל האיברים אלא בעשיית האדם מצות הש"י וכו' ומצות המיל השהיא מצוה המשלמת תרי"ג הוא בעטרה ובוה ג"כ הכלל הנ"ל שהיא כולוה מהכל לכן היא שקולה נגד תרי"ג מצות וזהו ברי"ת שוהא הנוק' של היסוד שבה נכללת לאחד בסוד תש"י כנ"ל, ובהחסר מצות המילה כל המצות אינן פועלים כמו זכר בלא נקבה

ממנו תלמודו והוא סוד חזרת הנוקבא פב״פ שחוזרת לנקודה ואח״כ ע״י המילה שמאיר בה הרוח נעשה בסוד פרצוף פב״פ והיינו תרי״ג איכות שבנפש שמאירים ע״י הרוח שהם בציור אדם ממש בסוד התורה והמצות

והנה ידוע שנקודה של הנוקבא הוא לעולם בחינת מלכות שבה והיינו סוד נפש של הנוקבא סוד גוון תכלת שהוא במלכות אבל בעת שנבנית בסוד פרצוף אז מאירים בה גם ג׳ גוונין דאבהן חג״ת והם בסוד אי״ל א׳דום י׳רוק ל׳בן וז״ס איל״ת השח״ר שבקדרותא דצפרא[167] אז נחשבת בסוד נקודה כשמגיע זמן זיווג פב״פ עם ז״א בתפלת השחר ואז מסתלקת אי״ל ונשארת בסוד ה׳[168] של תכלת לבד וז״ש (&) אל״י אל״י למה עזבתני

וכן הוא בכלל סוד תיקון נשמות של ישראל בכל זמן הגלות כמ״ש שאז זמן העיבור שהטוב המעותד נגנז ברחם אמנו למעלה וסגור בסוד הצירים ודלתות של או״א שלנו שהם בסוד זו״נ שעדיין כלל נשמות ישראל אינם מתוקנים והם בסוד אב״א החו״ג שבהם סוד מ״ה וב״ן שהטוב גנוז והם החסדים ורק הדינים שולטים על הטוב הזה בסוד הגבול והסילוק שלא יתגלו למטה

וקודם ימות המשיח בעקבות דיליה אז הם בתכלית השפלות דאז מסתלקים המאורות למעלה לשרשם לקבל מדרגות יותר גדולים והוא גניזת משיח בהיכל ק״ן צפור ועי״ז אתחשכה נוקבא שהם בתכלית השפלות (&) והיה זרעך כעפר הארץ בבחינת נקודה לבד שנשאר רק מציאותם והוא בסוד סילוק ג׳ גוונין דחג״ת והוא מ״ש (&) אל״י אל״י וגו׳ עד אחר הלידה

ואז באים פב״פ המאורות של חו״ג נהירין זה בזה והחסדים מתגלים לישראל בסבר פנים יפות וחוזרים ג׳ גוונים דחג״ת להאיר בישראל כמ״ש (&) וזכרתי את בריתי יעקב וגו׳ והארץ אזכור וגו׳ והם ג׳ העדרים אשר גללו את האבן מעל פי הבאר ונפתח הרחם ע״י הו׳ שהוא הקו המפסיק בין ב׳ הדלתות והצירים כזה דL והוא המפתח כמ״ש (ספרא &) אתי מפתחא דכליל בשית כו׳ והוא בסוד ו׳ דבריתי יעקב יסוד אבא המאיר בז״א והוא הארת נשמת משה בזמן הגאולה בסוד (&) כי יבוא שיל״ה שהגאולה ברזא דו׳ והוא בסוף אלף הששי בעטרת היסוד וכמ״ש בזוהר פרשת וירא (&) ואז בעת הלידה נפתח המקור ויוצא הדמים טמאים לחוץ לבער הסט״א מן העולם ולהפריד הסיגים בסוד (&) פורה דרכתי וגו׳ מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה והם ז׳ מלכי אדום הסיגים שלהם בסוד ז׳ ימי לידה שאז הדמים מסתלקים בפתיחת החותמות ופתיחת הרחם ע״י הארת הו׳ הנ״ל שהם החסדים הגדולים דיסוד אבא ששרשם מסוד נח״ש עילאה לויתן דגלגלתא שהוא מתגלה (ספרא יב.) חד לאלף יומין זעירין בימות המשיח בעטרת היסוד כמ״ש רבינו הגדול בביאורו לספ״ד פרק א׳[169] והוא סוד גילוי משי״ח שהוא הנח״ש וז״ס (&) כי יב״א שי״לה והוא החיוורתי הכולל כל הי״ג גילופין

[167] זהר א/מ: וכלהו מזמרין ופתחין שירתא, וכד אתי צפרא ומתחבר קדרותא דצפרא בנהורא, כדין כלהו אחרנין אמרין שירתא, וכל ככבי רקיעא וכל שאר מלאכין (דלתתא)
וע' ע"ח קלי' ב'

[168] ת'?

[169] יב. וז"ל חד לאלף יומין זעירין אתגליא - ר"ל בפום אמה ששם נתגלה החסד הזה וגילוי הזה יהיה בימות המשיח שאז יתגלה חסד בפום אמה כמ"ש לעיל ואז מלאה הארץ דיעה כו'. (ישעיה מ"א) וזהו האור שרואה מסוף העולם עד סופו וזהו עין לא ראתה אלקים זולתך כו' (שם ס"ד) שהוא האור הגנוז משׁשת ימי בראשית וזהו סעודת לויתן שהוא חוורתא הנ"ל וכמ"ש במדרש הנעלם פ' תולדות דף קל"ה ע"ב זמינין אינון צדיקייא למינדע ליה בלבהון וכדין יסגי סכלתנו בלבהון כאלו חזו ליה בעינא כו' וידעו וישיגו את בוראם ויהנו מזיו השכינה וזהו הטוב הגנוז לצדיקים לע"ל הה"ד ואלה תולדות יצחק בן אברהם

והנה באמת אם היה חזקיה אומר שירה על מפלתו של סנחרב שהוא היה סוד הנחש דסט״א והיו נתקנים כל הגבורות דמנצפ״ך ע״י רוח חיים סוד הנקודות שהוא הדבור מוחין דאבא ע״י זכות התורה שהיה בדורו יותר מכל הדורות והיה סוף זמן הבירור והלידה להיות נפתח הרחם וז״ש (&) מכנ״ף הארץ זמירות שמענו צבי לצדי״ק והם אותיות מנצפ״ך שהיו רוצים להיות נתקנים וכתיב אח״כ (&) ואומר רז״י ל״י רז״י ל״י סוד דל״ת שנסתם בסוד מ״ם סתומה הנ״ל עד עת קץ שיהיה הלידה בא׳ ודי בזה

עקודים פתח כו

כבר נתבאר שהאור שנכנס בעקודים היה בסוד מטי ולא מטי והיינו ששם ניכר בכל עת גילוי האור המוגבל בכלי והסתלקו משם והיינו ששם נשרש ענין הנהגת הרצון על פי הגבול והמדה לפי ערך הבחירה והזמן וגם בחינת הסתלקות האור שהוא בסוד הסתלקות הנשמה למעלה אחר המיתה לקבל שכרו כי כל זמן היותו מלובש בגופו הנשמה מוגבלת ובלתי אפשר לה לקבל שכר.

וכן כאן בא האור בבחינת הנהגת הגבול בעת[170] הזמן וגם גילוי בסוד קיבול שכר שהוא בבחינת התפשטות מגבולו ולבושו ולפי שכאן הוא קשר הנהגת הזמן ומה שלמעלה מן הזמן לכן בא האור שם בבחינת מטי ולא מטי וענין לא מטי הוא סוד סילוק האור לשורשו והשורש הם י׳ ספירות שלמעלה מכתר דעקודים שהם ג״כ י״ס מכתר עד מלכות והוא סוד קיבול השכר והנהגתו שהוא ממש מכוון לערך הספירות של הגבול כי כפי מספר החלקים של מאורות שהם באים לפעול ולהנהיג הנהגת הזמן לפי מספר אותיות התורה ופרטותיה וחלקיה כך הוא לעומת זה השכר המעותד לו והוא הנהגת הנבראים לפי ערך השלימות התכליתי שהוא לכל א׳ לפי ערך עבודתו וא״כ בהכרח שיהיה נמצא למעלה מכלים של הספירות מספר השורשים כפי ערכם והוא סוד לא מטי של הכתר שהרצון העליון של העקודים התחלת הכלים בכלל עולה לשורשו לבחינת שלמעלה מהנהגה ראשונה ולפי שכל הנהגת הזמן הוא מתחלק לב׳ בחינות של מ״ה וב״ן שהוא ב׳ בחינות דו״נ חסד ודין כמו שיתבאר במקומו בנתיב התיקון בס״ד[171] ובהם תלוי כל העבודה והבחירה ולכן גם כאן הוא בסוד השורש שזו״נ נשרש בכתר דעקודים שהוא תחלת גילוי הרצון של הגבול ושם צריך להיות נשרש בחינת זו״נ והם ד׳ מקומות שנשרש שם בחינת זו״נ בכח״ב וביסוד והיינו שכמו שאלו ג״ר דאצילות הם המעטרים להנהגה והם המשלימים אותם לבוא לידי התכלית כמו הנשמה וחיה ויחידה של האדם שהם עומדים להשלים מדרגת האדם וכן יסוד דאצילות הוא העיקר בכלל ההנהגה שמחבר דו״נ שלכן נקרא ברית כולל כל תרי״ג שבאדם[172] וכן מצות מילה כוללת כל המצות תרי״ג[173] ולכן כאן בעקודים נשרש באלו ד׳ מקומות ב׳ בחינת של דו״נ שהם שורש לכל הנבראים שכולם זכר ונקבה נבראו וכן הנהגתם בדין וחסד וכן העבודה בבחינת מ״ע ול״ת רק שבכתר דעקודים שהוא התכלית נשרש שם בחינת דו״נ בסוד העליה לשרשם לבחינה

אלו הם תולדות השחוק שיהא בעולם באותו זמן כו' אברהם הוליד את יצחק הנשמה מולידה השמחה והשחוק הזה כו' ולפי

[170] בעת?

[171]

[172] לקוטי תורה - ספר משלי - כמנין ברית וכן עולה ברי"ת עם הכולל כמנין תרי"ג משום שבו מתקבצים חו"ג יחד דהיינו מ"ע ומל"ת כנ"ל:

[173] פע"ח לולב ג' וז"ל לזה ניתנה מצוה ראשונה לאברהם, מצות מילה, שהוא כללות תרי"ג, והוא אבר מאברהם, הוא יסוד. ע' יהל אור וכו' ברי"ת

העליונה שהוא ההנהגה בבחינת קיבול שכר ולכן בבחינת מטי ולא מטי זו"נ שבכתר הם שעולים למעלה אל הכתר שנתעלם למעלה והוא בסוף השרשים בחינת מלכות של השרשים והוא סוד גילוי מלכותא דלעילא כו' בסוד ה' ימלוך לעולם ועד (שמות טו/יח).

וכן נשרש כאן סוד העלאת המוחין שעולים בכל לילה מז"א ולמחר באים מוחין חדשים[174] ונתבאר ענינו במקומו בס"ד[175] שהוא סוד עיטורי ההנהגה שבכל יום ויום באים עיטורים חדשים כי ההנהגה מתחדש בכל יום וכל יום עושה העבודה והתורה של ישראל תיקונים חדשים וכל אלו התיקונים מסתלקים למעלה בסוד קבלת השכר והם העלמין חדתין שבוראים ישראל בתורתם ומצותם[176] שמוכנים להם לעתיד שע"ז נאמר (משלי ח/כא) להנחיל אוהבי יש וגו' שלכן (קידושין לט:) שכר מצוה בהאי עלמא ליכא שא"א לשלם שכר נצחי כ"ז שהנבראים הם בבחינת גבול ושיעור

ובכל יום מסתלקין המוחין למעלה שהם התיקונים שנעשו ע"י העבודה של ישראל ונכנסין למחר מוחין חדשים שגם הם יתתקנו ויעלו למעלה ובבחינת התפשטות המוחין בז"א שהם נכנסים בו להיות בבחינת גבול ושיעור לפי ערך ז"א שבו ו"ק בסוד ו' ימי בראשית ו' אלפי שנין והסתלקותם הוא למעלה ממדרגת גבול ושיעור בסוד קיבול שכר

ולכן בלילה זמן שליטת הדינים מאוד והסט"א מתפשטת בעולם כי אז המוחין מסתלקים למעלה ונשאר בבחינת דורמיטא[177] ונמצא שההעלאה הזאת של המוחין אף שהוא בשביל התכלית בסוד התיקון בבחינת קיבול שכר מ"מ גורם בכלים מיעוט הארה והיינו סוד סילוק השכר מעולם הגבול להיות צדיקים מעונים ביסורים דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא וזה עיקר תיקונם שיהיו ראוים לעבודה ולתיקונים אחרים ליום מחר ע"י העבודה וכן הוא בכל יום ובעת העבודה יש להם סיוע מלמעלה שהוא רצונו ית' המסייעם בסוד (יומא לח:) הבא לטהר מסייעין אותו

לכן ביום הוא כניסת המוחין ופריסת אור החסד בעולם שהוא זמן העבודה אבל כוונתו להסתלק אחר גמר העבודה שלא לשלם השכר כאן וכן הוא כאן בשרשו בעקודים סוד מטי ולא מטי בכל עת שהוא כניסת האור בכתר בזו"נ שבו סוד ב' חלקי העבודה כמ"ש וסילוק זו"נ שבכתר למעלה הוא שורש לביאת המוחין וסילוק המוחין ולכן בכל עת חוזר האור ויורד למטה ע"י חזרת אור הכתר פניו למעלה שאז חוזר ונותן גבול ופונה ליתן שיעור להארה בכדי שיהיו סיוע לעבודה ובחירה והוא סוד חזרת האור לכלי בבחינת מטי ע"י חזרת אור הכתר פניו למעלה שכתב הרב זללה"ה

---

[174] זה מה שכתוב במול"מ כאן לג: 'דוגמת הנשמה כשיוצאת מן הגוף' וע' נסירה ג' וז"ל נשמת האדם היושבת במוח שלו עולה בכל לילה בסוד מ"ן ומתעברת בתוך מלכות עיבור גמור ומחדש לו נשמתו היושבת במוח שלו.

[175]

[176] זהר ג/רנז: וז"ל ובג"ד כל שמהן אינון כנויין דיליה על שם עובדין דיליה כגוונא דא ברא נשמתא בדיוקנא דיליה דאתקריאת על שם פעולות דילה בכל אבר ואבר דגופא דאתקרי עלמא זעירא כגוונא דמארי עלמא אתנהיג בכל בריין ובכל דרא כפום עובדוי דכל אבר ואבר. ההוא אבר דעביד ביה פקודא אתקרי נשמתא לגבי חמלה וחסדא חנא ורחמי, ע"כ.

[177] נסירה א' וז"ל כדי שתתתקן יותר לגמרי שלא על ידו צריך שיסתלקו המוחין ממנו וסילוק זה נקרא שינה והב זה כי קודם לכן היו אחוריים של שניהן כולם דינים ולהיותן דינים היו דבוקים יחד כי כולם כותל אחד להם ולכן הפיל עליו דורמיטא ונסתלקו ממנו המוחין כנ"ל הנקרא שינה ואז נשמתו שהם המוחין שנסתלקו ממנו היו מושכין לו חסד וחיות אל ההוא קיסטא דחיותא שנשאר בתוכו בגוף בעת השינה מן חסד דבינה והיה מתפשט בו בתוכו ואז הדינין ואחוריים היו מסתלקין ונאחזין באחור דנוקבא ונפרדין זה מזה וכו'.

ואין אותו כתר דעקודים שבסוף השרשים יונק מן הכתר עליון של השרשים רק חיות לבד הצריך לו ולא יותר וכל אלו הסדרים וחיבורי דו״נ שבכתר ושבחכמה ושבבינה יש דו״נ וכן סדר עלייתם שכתב הרב שלפעמים עולים ד׳[178] אורות של החו״ב למעלה ולפעמים כל ה׳ האורות וכן סדר עליית זו״נ שבכתר למעלה אל שורש המלכות ושורש המלכות עולה אל שורש היסוד וכל הפרטים שדבר הרב שם הכל הוא סידורי כחות שהכין מחשבה עליונה בבחינת הארה וסילוק כפי הצריך להיות שורש והכנה לאצילות ונקודים לפי הפרטים הצריכים לו ואין להאריך עוד בדברים עמוקים אלו

---

[178] ד' או ב'?

כתוב[1] צריך לחפש אחר יהודי כשר לעשותו סנדק, דהוא הבעל ברית, כדי שיבא אליהו ז"ל, וישב על הקתדרא מכוסה במעיל אצל בעל ברית. רואים אם כן שהברית מילה היא דבר שמזמין את אליהו, וזה בדווקא על ידי סנדק צדיק. ועוד ע'[2] תא חזי, האי מאן דאעיל האי ברית קדישא בההיא אתתא דשאר עמין עעכו"ם, גרים לאסתאבא אתר אחרא ועל דא כתיב (משלי ל כא) תחת שלש רגזה ארץ וגו', וע' רע"מ ג/רטו. שפנחס נקם על הברית, וזה אליהו, אם כן בדווקא הוא זה שבא לברית.

להבין כתוב [3]וז"ל האור ההולך בזיווג בכל האברים הוא התענוג בזיווג והולך עד יסוד ושם נגנז ובעטרה אינו בא אלא מים, ע"כ דהיינו שעצם זה שמורידים נשמה מהעליונים היא ההנאה שיש בשעת מעשה, ואם כן מי שמוריד את זה ונותן את זה לבת אל נכר ברור הדבר שהוא מטמא באופן נורא ואיום, חוץ מזה שנותן לצד ההוא הוא עצמו נכרת מהצד הקדושה שלא לטמא שם עוד. ולכן בדווקא מי שנקם על זה הוא הזוכה בזה. אבל ברור הדבר שזה לא רק השפע אלא אך ורק דרך ברית.

איתא בגמ' (סנ' לח:) רבי יצחק אמר (אדה"ר) מושך בערלתו היה כתיב הכא והמה כאדם עברו ברית וכתיב התם את בריתי וכו'. כל ברית היא מב' צדדים, שכאשר יש בן אדם שיש לו אוהב כנפשו, ורוצה שלא יפרוש ממנו, אבל א"א להיות אצלו, נותן לו דבר שכל מגמתו ותשוקתו אליו, והן נקשרים על ידי הדבר הזה, ואע"פ שנוטל ממנו את הדבר מ"מ כל מחשבתו שם היא, וזהו הכריתה שבברית שכורת ממנו דבר שהוא דבוק בו ונותן לשני[4], עומק הענין שאדה"ר משך בערלתו היה, הוא שכריתת הערלה והפריעה מגלים החסדים שטמונים בפנים, שהוא האור שנגנז ביום הראשון לבריאת העולם. הערלה המקפת שם הוא סוד הסט"א הנמשך מכחות הטבע שמפתים האדם המשך אחרי עולם הטבעי המכסה משגחתו והרוחניות שבעולם. ענינים אלו היו גלויים קודם החטא, והחטא כסה עליהם, וזה בדיוק המשכת הערלה[5]. ולכן בדווקא זה שנקם על מי שרצה להוריד כל השפע לעולם הזה הוא זה שהוא מלאך הברית. ולפי זה מובן מאד למה דווקא הוא עלה לשמים חי בסוד אדם מתוקן שלא היה לו קשר לעולם הזה להמית אותו בכלל[6].

ולכן מובן[7] שכאן שורש האמונה בבני ישראל, שהרי רבותינו[8] אמרו כל אבר יש לו איכות כי כולם הן תולדות הרוחניות וכל אחד יש לו פנימיות וחיצוניות ובפנימיות פועלת האיכות ובחיצוניות האיברים וכ"ה בתרי"ג מצות שכ"א הוא מעשה מיוחד ויש לכ"א כוונה מיוחדת ולכן המצות בלא כוונה כגוף בלא נשמה וכו' תרי"ג אברים בגוף ותרי"ג איכות בנפש קבועים בגוף אף לעכו"ם ועוד יש תרי"ג איכות בנפש שאין קבועים בנפש אלא מושפעים מהרוח וזהו תכלית האדם ושלימותו והן באין מעשיית המצות וזה אור הלבנה בשלימות וכו' תרי"ג איכות השניים באים באבר א' והוא עט' הברית ובו נכלל כל התרי"ג מצות גדולה מילה וכו' ולכן אין העטרה מתגלה מעצמו בבריאת הש"י כמו כל האיברים אלא בעשיית האדם מצות הש"י וכו' ומצות המילה שהיא מצוה המשלמת תרי"ג הוא בעטרה ובזה ג"כ הכלל הנ"ל שהיא כלולה מהכל לכן היא שקולה נגד תרי"ג מצות וזהו ברי"ת וכו', וכשחסר מצות המילה כל המצות אינן פועלים.

---

[1] בשל"ה (חולין נ"מ מ"א)
[2] זהר (א/קלא:)
[3] בגר"א תיקונים **פט**:.
[4] גר"א ס"י א/ח
[5] פת"ש פו"ח יח
[6] ב"ע סח:
[7] פת"ש תיקון ד'

---

[8] יהל **אור** ג/לז:.